

Elektronski mjesecnik za evropske integracije – broj 24, septembar, 2007.

TEMA BROJA
Da li je u Crnoj Gori
zagarantovano pravo
na slobodu izražavanja
i informisanja i što
nalažu presude
evropskog suda za
ljudska prava

INTERVJU
Ambasador
Istvan Gyarmati,
Direktor Međunarodnog
centra za demokratsku
tranziciju u Budimpešti
i bivši državni sekretar
Republike Mađarske za
pitanja odbrane

ANALIZA

Zašto Vlada Crne Gore nije
sastavila listu kandidata za prvog
crnogorskog sudiju u Evropskom
sudu za ljudska prava u Strazburu

NOĆNA MORA

Ne poznajem čovjeka lično, nikada ni riječ (osim zvanično) nijesmo progovorili. A volio bih jer bih imao toliko pitanja za njega. Svi moji prijatelji i poznanici koji kažu ili misle da ga poznaju, uvjereni su da je riječ o ljudini, miloj osobi koja je slaba na svoje prijatelje, na momente dobrodušnom djetetu koje je nemilosrdno samo u obraćunu sa svojim političkim protivnicima, ali do mjere svog trijumfa. Navodno, nikada ih neće satrijeti iz puke osvete, već samo onoliko koliko je dovoljno da ga ne ugroze. Ni u svojoj partiji neće da podvikne uvijek jer ne želi da ulazi u lične sukobe sa najbližim saradnicima.

Pa zašto ga onda **Željko Ivanović** optužuje da je, kao "šef svoje biološke ili kriminalne porodice", krivac što su mu trojica bandita šipkama čestitali 10 godina od osnivanja dnevnog lista "Vijesti"? Neki moji poznanici su mi odmah rekli: "Ma, daj, ne bi to Milo, što će Željku da tako priča!".

Ni ja ne želim da vjerujem da Željko govori istinu. Zar je moguće da naš bivši predsjednik može i da pomisli da tako kazni nekoga zato što piše ono što misli? Kažu mi – Hej, pa sjeti se da je to čovjek koji je 1992. godine bio predsjednik Vlade RCG kada je policija poslala 86 muslimanskih izbjeglica pod nož krvolocima sa Pala, da je ohrabrio Crnogorce da se jednom za vazda obračunaju sa Hrvatima, da je bio šef u državi u kojoj za njegova mandata postoje 33 nerazjašnjena ubistva, da u toj državi njemu bliski ljudi rade što hoće... Ipak, zar je moguće, pa zar Crna Gora ne ide punom parom prema članstvu u EU, zar ona nije stabilna prosperitetna demokratija, a to ne vide samo neki "sitni balkanski zluradnici", kako **Đukanović** naziva neke neistomišljenike. Stvarno sam zbumen. Ako Crna Gora stabilno korača ka evroatlantskim integracijama, ovo se ne dešava, ovo je ružan san, jer u EU nema država u kojima se političari druže sa kriminalcima koji su zaštićeni kao bijeli mededi, a i ako se druže, to traje do sljedećih izbora.

Jedva čekam da se probudim. **N.R.**

EVROPSKI KOMESAR FRANKO FRATTINI I MINISTAR UNUTRAŠNJIH POSLOVA PORTUGALIJE RUIZ CARLOS PEREIRA 18. SEPTEMBRA POTPISALI SPORAZUME O VIZNIM OLAKŠICAMA SA DRŽAVAMA ZAPADNOG BALKANA

Lakše u države EU

Frattini i Kalamperović prilikom potpisivanja sporazuma

Evropski komesar **Franko Frattini** i ministar unutrašnjih poslova Portugalije **Ruiz Carlos Pereira** potpisali su 18. septembra 2007. godine u Briselu devet sporazuma o viznim olakšicama i readmisiji između Evropske komisije i zemalja zapadnog Balkana.

Sporazumi o viznim olakšicama i readmisiji potpisani su sa ministrima unutrašnjih poslova Albanije, Srbije, Makedonije, Bosne i Hercegovine, te Crne Gore ispred koje je potpis stavio **Jusuf Kalamperović**.

Frattini je tada rekao da će primjena ovih sporazuma, zajedno sa opipljivim napretkom u osnovnim oblastima pravde, slobode i bezbjednosti, omogućiti Evropskoj komisiji da započne sveobuhvatni dijalog o mogućem bezviznom režimu za građane zemalja zapadnog Balkana u budućnosti, dok je komesar za proširenje **Olli Rehn** ocijenio da su ovi sporazumi još jedan dokaz o posvećenosti EU evropskoj perspektivi regiona.

Potpisivanju sporazuma prethodilo je njihovo parafriranje u aprilu i Odluka Savjeta EU iz novembra, na osnovu koje je, 15. decembra, Evropska komisija zvanično počela pregovore sa Crnom Gorom.

Sekretar MUP-a **Svetozar Đurović** kazao je da sporazum o viznim olakšicama predstavlja prvi korak ka bezviznom putnom režimu, kao i da će njime biti olakšano izdavanja viza značajnom broju crnogorskih građana. Đurović je naglasio da je cilj sporazuma da se olakša postupak izdavanja viza za državljanе Crne Gore za namjeravani boravak u državi članici EU najduže 90 u periodu od 180 dana.

On je objasnio da se sporazumom predviđaju četiri vrste olakšica.

"Prva se odnosi na smanjenje i preciziranje broja dokumenata, koje crnogorski državljanji prilažu uz zahtjev za vizu. Tom olakšicom obuhvaćeno je 18 kategorija crnogorskih državljanja – od članova porodica osoba koje imaju odobren boravak u državama EU, preko službenih delegacija do turista. Druga olakšica se ogleda u izdavanju viza za višestruke ulaske i to sa rokom važenja do pet godina, za tri kategorije državljanja, viza sa rokom važenja do jedne godine za 14 kategorije državljanja i sa rokom važenja od dvije do pet godina za 14 kategorija", kazao je Đurović.

"Treća olakšica", dodao je on, "odnosi se na takse za obradu zahtjeva za vize koje će iznositi 35 eura i cijena ne može promijeniti bez saglasnosti obje strane".

"Taksa za obradu zahtjeva ne primjenjuje se na 18 kategorija državljanja. Četvrta olakšica odnosi se na to da su diplomatsko-konzularna predstavnštva država EU dužna da odluče po zahtjevu u roku od deset dana", objasnio je Đurović.

Konačnu riječ o sporazumima s državama zapadnog Balkana 8. i 9. novembra će na svom zasjedanju dati ministri pravosuda i unutrašnjih poslova EU, a potom će se o njima izjasniti Evropski parlament. Sporazumi treba da stupe na snagu 1. januara 2008. godine, za što se zalaže Portugal u okviru svog predsjedavanja EU.

v.Z.

Piše: Charlie McCreevy

Krisa tržišta hipotekarnih kredita koja potresa SAD i moguće posljedice ovakvog razvoja za Evropu zaokupljuju pažnju Evropske komisije već nekoliko nedjelja. Struktura hipotekarnog tržišta EU se znatno razlikuje od američkog i nije vjerovatno da će se problemi sličnih razmjera pojaviti i u Evropi u bliskoj budućnosti. Broj nepouzdanih kredita u EU je zanemarljiv u poređenju sa SAD-om, a kreditno tržište je zaštićeno strogim pravilima i ograničenjima.

Nedavni potresi su, međutim, jasno pokazali razmjere međusobne povezanosti i opasnosti od nekontrolisane globalizacije finansijskih tržišta. Pojedine evropske banke i investicioni fondovi su takođe izloženi riziku od porasta nepouzdanih kredita, a to se odražava i na stvarne parametre njihovog poslovanja – poput kriza likvidnosti u oblastima hipotekarnog tržišta i trgovine hartijama od vrijednosti.

Kakvu bi pouku Evropa morala da izvuče iz ove krize? Previše je rano za zaključke: tržište je još uvijek veoma nestabilno. Zbog toga bi morali reagovati razumno i dati sebi dovoljno vremena da pažljivo procijenimo situaciju. Brzi odgovor u ovom trenutku vjerovatno neće biti i najbolji.

Ipak, naše dosadašnje iskustvo nameće određene zaključke. Međusobna povezanost tržišta pokazuje koliko je važno uspostaviti globalni pristup finansijskoj regulaciji koja je praćena strožijim pravilima i standardima za zaštitu investitora. To daje znatnu težinu dosadašnjem dijalogu o regulaciji

POGLED IZ EVROPE

Regulacijom protiv finansijske krize

između Evropske komisije i SAD-a. S obzirom na brzinu kojom se šire negativni efekti, visoki regulatorni standardi su neophodni na čitavom prostoru međunarodnog finansijskog tržišta.

Na drugom mjestu se neizostavno javlja pitanje kontrole američkog tržišta stambenih kredita. EK podržava princip olakšanog pristupa stambenom tržištu za sve one koji nijesu u stanju da na licu mjesta izdvoje neophodna sredstva za rješavanje stambenog pitanja. Sa druge strane, mora se voditi računa o adekvatnim pravilima za izdavanje takvih kredita i o zaštiti potrošača.

Ne treba zaboraviti da korijeni krize leže drugdje – u davanju pozajmica nepouzdanim strankama koje se osiguravaju kroz netransparentne mehanizme bez odgovarajuće procjene rizika. To su pitanja koja će u bliskoj budućnosti morati da se pojave na listi prioriteta relevantnih vlasti i nadzornih organa

Neke se mjere već preduzimaju, ali će rješavanje ovog problema potrajati. Jedna od lekcija ove krize je i neophodnost kontinuiranog obrazovanja i informisanja građana u oblasti finansija kako bi se ojačao princip odgovornog kreditiranja. EU već neko vrijeme unutar programa potrošačkih i stambenih kredita i obrazovanja potrošača radi na tome.

Jedan od ključnih problema vezanih za ovu krizu je i nekontrolisano širenje hipotekarnih kredita i rizik koji ono donosi drugim učesnicima na tržištu. Samo ponekad se "kola slome" na banci koja je prva preuzeila neoprezne korake.

Na nama je da pažljivo procijenimo mehanizme koji dovode do ovakvih

kriza i njihov značaj za evropske banke. Problem procjene kompleksnih paketa osiguranja i mehanizma likvidacije u stresnim tržišnim situacijama je tek sada na redu. Nedavna tržišna kriza je jasno pokazala važnost rizika po reputaciju i stvarnu likvidnost banke kao mehanizma za procjenu izloženosti jedne banke rizicima kompleksnih transakcija.

Poneki investicioni fondovi su se pokazali posebno aktivnim u strukturiranju kreditnog tržišta. Neki od njih (i njihovih bogatih privatnih ili javnih investitora) su vjerovatno pretrpjeli velike gubitke posljednjih mjeseci. Takav je zakon tržišta i verzirani igrači u investicionim fondovima to znaju. Finansijsko tržište živi od rizika. Ne kritikujem one koji su zaradili bogatstvo dok je sve išlo dobro, ali mi ni najmanje nije žao onih koji sada trpe gubitke. Za nas je najvažnije to što smo spriječili da se krah ovih fondova odrazi na ukupno finansijsko tržište. Pravilnik o investicionim fondovima je izdržao buru. Naš oprezan pristup i sveobuhvatne kontrole bankovnog sistema su spriječile, kako smo i očekivali, da propast spekulativnih fondova dovede do opšteg pada sistema.

Koliko god da nam se ne dopadaju, spekulativni fondovi nijesu uzrok problema na tržištu. Ne treba zaboraviti da korijeni krize leže drugdje – u davanju pozajmica nepouzdanim strankama koje se osiguravaju kroz netransparentne mehanizme bez odgovarajuće procjene rizika. To su pitanja koja će u bliskoj budućnosti morati da se pojave na listi prioriteta relevantnih vlasti i nadzornih organa.

Iz govora evropskog komesara za zajedničko tržište i usluge na plenarnoj sjednici Evropskog parlamenta u Strazburu 5. septembra 2007. godine

DA LI JE U CRNOJ GORI ZAGARANTOVANO PRAVO NA SLOBODU IZRAŽAVANJA I INFORMISANJA I ŠTO NALAŽU PRESUDE EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

Piše: Vladan Zugic

Udruštvo u kojem su tužbe i osude novinara česta pojava, dok na drugoj strani državni organi ne otkrivaju ili ne kažnjavaju one koji prijete, tuku ili ubijaju izaslanike javne riječi, uglavnom kritičare vladajuće elite i crnogorske zbilje, ne može se govoriti o pravu na slobodu izražavanja i informisanja kao jednoj od temeljnih vrijednosti na kojima počiva evropska demokratija.

To je ocjena stručne javnosti o stanju slobode izražavanja i informisanja u Crnoj Gori koja je, prema definiciji Evropskog suda za ljudska prava, jedan od osnovnih uslova za razvoj demokratskih društava i svakog pojedinca.

Septembar u Crnoj Gori obilježio je napad na direktora "Vijesti" Željka Ivanovića koji je na izlasku sa proslave desetogodišnjice tog dnevnog lista brutalno pretučen bejzbol palicama. Policija tvrdi da je otkrila dva napadača i da je poznat identitet trećeg.

Međutim, redakcija najuticajnog crnogorskog lista sumnja da je motiv napada na Ivanovića pisanje "Vijesti" što je, prema navodima policije, priznao jedan od osumnjičenih.

Ivanović je optužio predsjednika Demokratske partije socijalista (DPS) Mila Đukanovića, odnosno njegovu "biološku ili kriminalnu

Političari su dužni da tolerišu znatno jaču kritiku nego građani

familiju" da stoji iza napada, a bivši crnogorski premijer najavio je tužbu protiv direktora "Vijesti" zbog duševnih boli, tražeći odštetu od milion eura. Osnovni sud u Podgorici, u kojem pojedini slučajevi leže godina u fikama, pokrenuo je postupak u roku od nedjelju dana nakon prijema tužbe.

Prije nekoliko dana optuženi za pomaganje haškim bjeguncima i vlasnik kompanije "Aleksandrija" Tomislav Kovač brutalno je izvrijedao, skoro prijetio saradniku "Monitora" i "Slobodne Evrope" Petru Komneniću koji ga je pitao da li ima crnogorsko državljanstvo, što je jedan od uslova da nesmetano boravi u Crnoj

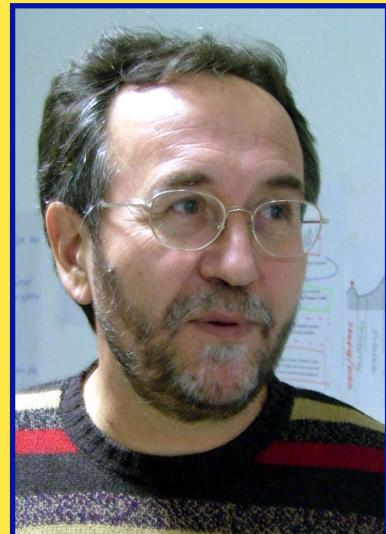
VUKOVIĆ: POGLEDAJTE JAVNI SERVIS

Kao dokaz nepostojanja povoljne klime za slobodu izražavanja u Crnoj Gori, novinar Duško Vuković navodi uredišću politiku nacionalnog javnog servisa RTCG.

"Uvijek je teško kvantificirati nešto što nije lako mjerljivo, pa je to slučaj i sa slobodom izražavanja u Crnoj Gori. Formalno-pravne prepostavke za upravljanje pomenute slobode postoje u Crnoj Gori, ali ovdje, kao i u svim sličnim društвима takozvane fasadne demokratije, nedostaju ostale prepostavke – nekorumpirane, građanima i demokratskim principima lojalne državne institucije, nezavisno sudstvo, nezavisni mediji, razvijen i uticajan nevladin sektor", kaže Vuković.

Pošto, dodaje Vuković, nema faktografije na koju se može osloniti i pozvati ostaće na nivou vlastite impresije.

"Ona mi govori da u Crnoj Gori ne postoji povoljna klima za slobodu izražavanja i mišljenja. Zbog toga ljudi osnovano prepostavljaju da bi ih sloboda mogla preskupo koštati. Kao dokaz nepostojanja povoljne klime za slobodu izražavanja i mišljenja u Crnoj Gori može dobro poslužiti uredišća politika nacionalnih javnih servisa – Televizije Crne Gore i Radija Crne Gore. Umjesto da građane podstiče na kritički dijalog o pitanjima koja su važna za zajednicu, javni servis glavninu energije usredstavlja na promociju i afirmaciju vladine politike", zaključuje Vuković.

Željko Ivanović

Gori. Komnenić je najavio da će tužiti bivšeg ministra policije **Radovana Karadžića** jer ga je nazvao "fašistom".

Ako se septembarskim događanjima doda da policija nije orkriila napadače na književnika **Jevrema Brkovića** i ubicu njegovog tjelohoditelja **Srđana Vojičića**, kao i da nije rasvijetljeno ubistvo urednika "Dan"—a **Duška Jovanovića**, dobiće se potpunija slika stanja u oblasti slobode izražavanja i informisanja u Crnoj Gori.

List "Dan" tužilo je posljednjih godina nekoliko političara vladajuće garniture, između ostalog, i sam Đukanović. Sud je prije nekoliko godina kaznio "Dan" sa 15,000 maraka jer je Đukanoviću nanio duševne boli zbog prenošenja tekstova iz zagrebačkog "Nacionala" o

balkanskoj duvanskoj mafiji.

Takođe, transformacija RTCG u javni servis, kako je konstatovala i Evropska komisija u Izvještaju o napretku Crne Gore, još nije završena.

Advokatkinja **Tea Gorjanc–Prelević**, iz NVO Akcija za ljudska prava, objašnjava da je osnovni dokument koji garantuje slobodu izražavanja Evropska konvencija o ljudskim pravima.

"Ta Konvencija u Članu 10 garantuje slobodu izražavanja kao pravo na sopstveno mišljenje, na prijem i saopštavanje informacija i ideja bez miješanja vlasti. Dozvoljeno je ograničiti slobodu izražavanja zbog zaštite precizno određenih ciljeva, kao što je, u Crnoj Gori posebno aktuelna, zaštita ugleda i prava drugih lica, ali samo ako je ograničenje "neophodno u demokratskom društvu", kaže Gorjanc–Prelević.

Prema njenim riječima, konvencija je zasnovana na konceptu precedentnog prava što znači da je za razumjevanje standarda koje propisuje neophodno poznavanje presuda Evropskog suda za ljudska prava.

"Iako se prihvatajući Konvenciju 2003. godine Crna Gora obavezala da primjenjuje i standarde iz presude, sudijama i tužiocima nije obezbijeđen njihov zvaničan prevod, niti su obavezani da nauče i usvoje ove standarde", podvlači Gorjanc–Prelević.

Milo Đukanović

Da bi se, dodaje ona, s većom izvjesnošću obezbijedila primjena evropskih standarda neophodno je da se u skladu s njima izmijene domaći zakonski tekstovi.

"Na primjer, Krivični zakon Crne Gore osim „iznošenja“ zabranjuje i "pronošenje" neistina pa su donijete pravnosnažne krivične i građanske presude protiv novinara i medija koji su citirali druge medije, a da se od ovih izjava nijesu izričito ogradili. Suprotno tome, Evropski sud je utvrdio da novinar ne smije odgovarati zbog toga što prenosi tvrdnje i ideje drugih jer je to ne samo njegovo pravo već i obaveza, a da se zahtjev da se novinar stalno ograđuje od sadržaja citata koji je uvredljiv, šokantan ili neistinit ne može pomiriti s ulogom štampe u izvještavanju o tekućim događajima i idejama od interesa za javnost (*Thoma protiv Luksemburga, 2001, Jersild protiv Danske, 1994*)", navodi Gorjanc–Prelević.

Ona dalje objašnjava da dozvoljeno ograničenje slobode izražavanja mora da bude "neophodno u demokratskom društvu" jer je to standard iz Konvencije kojeg nema u našim zakonima, a suprotno sugestijama Venecijanske komisije nije uvršten ni u Nacrt Ustava.

NA ISPITU DOMAĆI SUDOVI

Advokati i aktivisti NVO sektora ocijenjuju da će tužba Đukanovića protiv "Vijesti" i Ivanovića staviti na ispit domaći sud koji će morati da primjeni međunarodne standarde koji regulišu oblast slobode govora i izražavanja ili će se slučaj naći pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu.

Komentarišući Đukanovićevu tužbu, predsjednik Udruženja novinara Crne Gore, **Savo Gregović** kazao je da se ne događa ništa novo na crnogorskoj javnoj i političkoj sceni, dok njegov kolega, izvršni direktor Udruženja nezavisnih elektronskih medija (UNEM), **Ranko Vujović** smatra da sud treba da progodi da li je odšteti zahtjev od milion eura realan, kao i tužbeni zahtjev.

"Prema praksi Evropskog suda, kada odlučuje o tužbi zbog klevete ili uvrede, domaći sudija mora da uspostavi odgovarajuću ravnotežu između zaštite ugleda pojedinca i opšteg interesa demokratskog društva da prima različite ideje i informacije. Na primjer, sloboda kritikovanja vlasti uživa posebnu zaštitu, političari su dužni da tolerišu znatno jaču kritiku nego obični građani, pa se potreba za zaštitom njihovog ugleda cijeni u odnosu na interes javnosti da otvoreno raspravlja o političkim pitanjima (*Oberschlick protiv Austrije, br. 1, 1991*)", kaže Prelević–Gorjanc.

Kada, dodaje ona, postoji odgovarajući kontekst, provokacija i dovoljna činjenična osnova, opravданo je, na primjer, istaknutog političara nazvati "idiotom", "prostakom", "grotesknom pojavom" (*Oberschlick protiv Austrije, 1997; Lopes Gomes da Silva protiv Portugala, 2000*), postupak premijera ocijeniti kao "nemoralan", "nedostojan", "najniži oportunizam" (*Lingens protiv Austrije, 1986*), pripadnike policije generalno nazvati "zvjerima u uniformi", "sadistima i siledžijama, kojima je omogućeno da oslobađaju svoje perverzne nagone" (*Thorgeirsson protiv Islanda, 1992*), vladu

optužiti da je "kriminalna", da "štiti ubice i druge zločince" (*Castells protiv Španije, 1992*).

"U ovim slučajevima Evropski sud je krivične sankcije ili osudu na naknadu štete proglašio nesrazmernim ograničenjem slobode izražavanja koje nije neophodno u demokratskom društvu", kaže Gorjanc–Prelević.

S druge strane, prema njenim riječima, zaštitu ne uživa saopštavanje netačnih informacija, informacije koje nijesu provjerene, kao i bezrazložno vrijeđanje koje ne doprinosi raspravi korisnoj za napredak društva (*Shabanov i Tren protiv Rusije, 2006; Otto–Preminger Institut protiv Austrije, 1994*), kao što je, na primjer, govor mržnje.

Ona navodi da je za slobodu informisanja, u okviru slobode izražavanja, veoma važno i pitanje spriječavanja koncentracije vlasništva nad medijima, kao i uspostavljanje i očuvanje javnih servisa.

Ti i drugi posebni aspekti slobode izražavanja, kaže Gorjanc–Prelević, razrađeni su rezolucijama Parlamentarne skupštine i preporukama Komiteta ministara Savjeta Evrope.

U Crnoj Gori ne postoji zakon o medijskoj koncentraciji tako da se opravdano sumnja da iza velikog dijela elektronskih medija, koji rijetko tretiraju ozbiljne društvene anomalije, stope krugovi bliski vlastima.

Upitana koliko je u praksi u Crnoj Gori zagarantovana sloboda izražavanja, Gorjanc–Prelević je kategorična:

"Pošto su nadležni državni organi propustili da ozbiljno istraže i kazne ubistva, fizičke napade i prijetnje upućene kritičarima vlasti, stvorena je atmosfera u kojoj se samo posebno hrabri slobodno izražavaju, što predstavlja drastično ograničenje slobode izražavanja na štetu razvoja demokratskog društva u Crnoj Gori".

USTAVOPISCI IZBJEGAVAJU EVROPSKE STANDARDE

Foto: VJESTI

Tea Gorjanc-Prelević

pravu na naknadu štete, pogotovo kada Nacrt Ustava isto pravo ne garantuje i žrtvama torture ili, uopšte, svima koji su oštećeni nepravilnim ili nezakonitim radom državnih organa.

"Imajući u vidu olako odbijanje autora Nacrta Ustava da u njemu na odgovarajući način uvrste evropske standarde, Crna Gora će i dalje gubiti na vremenu, a Sud u Strazburu će rješavati slučajeve koji su mogli biti rješeni i kod kuće", zaključuje Gorjanc–Prelević.

ZAŠTO VLADA CRNE GORE NIJE SASTAVILA LISTU KANDIDATA ZA PROVODNIČKOG SUDIJA U EVROPSKOM SUDU ZA LJUDSKA PRAVA U STRAZBURU

Diskriminacija ili potraga za boljima

Nema ozbiljnijeg ispitko koji evropske institucije postave pred crnogorsku vlast, a da se ona ne oklizne i ne pobudi sumnje da želi da izgrađe evropska pravila pokusavajući da partiji bliske ljudi progura na najvažnije stručne funkcije. Ovaj put se radi o Savjetu Evrope – tako se može tumačiti odluka Vlade Crne Gore da poništi konkurs za sudiju Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu. Kao što se vjeruje da su predsjednici sudova u Crnoj Gori tu prije svega zato što su lojalni vladajućoj Demokratskoj partiji socijalista (DPS), ima indicija da je ta stranka namjerila da "svog čovjeka" nametne i sudu u Strazburu, iako on ne bi bio u ime države iz koje dolazi.

Crnogorska Vlada je sredinom septembra prihvatile mišljenje svoje Komisije (na čelu sa ministrom pravde **Mirašem Radovićem**) da kandidati za sudije – profesor **Blagota Mitić** i advokat **Aleksandar Đurišić** nemaju dovoljan nivo znanja francuskog jezika, odnosno 15 godina pravničkog iskustva. Pošto je profesorka **Biljana Đuričin** povukla kandidaturu, a samo dvoje ostalih kandidata ispunili sve uslove – profesor **Nebojša Vučinić** i advokatkinja **Vesna Čeđović**, konkurs će ponovo biti raspisan.

Profesori Mitić i Vučinić su kritičari vlasti, Đurišić je napustio DPS prije četiri godine. I upravo je njegov javni istup nakon poništenja konkursa pokazao da nema namjeru da se umiljava bivšoj partiji

Vlada je bila obavezna da predloži listu od tri kandidata sa koje bi Parlamentarna skupština Savjeta Evrope izabrala jednog. U DPS-u imaju razloge da sumnjuju u lojalnost skoro svih prijavljenih. Profesori Mitić i Vučinić su kritičari vlasti, a Đurišić je napustio DPS prije

foto VIJESTI

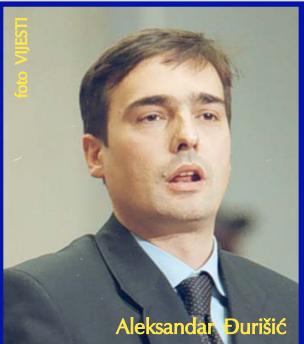

foto VIJESTI

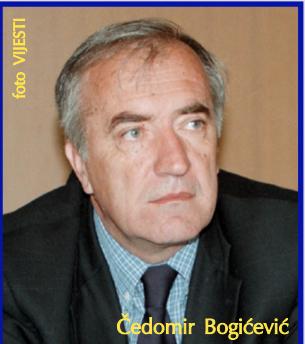

foto VIJESTI

četiri godine. I upravo je njegov javni istup nakon poništenja konkursa pokazao da nema namjeru da se umiljava bivšoj partiji.

"Mislim da razlog koji je plasiran u javnosti nije stvarni. Da sam odbijen iz kakvog formalnog razloga, bio bih automatski odbijen prije bilo kakve procedure. Međutim, ja sam pozvan na intervju i niko mi nije ništa prigovarao. Ne zakazuje se provjera znanja i test jezika nekome ko ne ispunjava uslove. Zaista bih prihvatio svaku utemeljenu i fer odluku koja se zasniva na ocjeni kandidata u stvarima koje su bitne za Sud", bile su Đurišićeve riječi.

On tvrdi da je siguran da se radi o diskriminaciji, ali da je "...očekivao nešto 'junačkije' i ljudskije, a ne ovako prizemnu i seljačku diskvalifikaciju".

"Vlada mi saopštava da se sljedeći put ne kandidujem i istovremeno vraća na početak i ostale kandidate koji su 'zadovoljni' kriterijume? Svašta! Zašto sada ne biraju samo jednog", poručio je Đurišić.

Po Statutu Suda u Strazburu, nedostatak petnaestogodišnjeg pravničkog iskustva nije eliminatori uslov, ali za Vladi Crne Gore jeste.

Po dostupnim podacima, sudije Suda u Strazburu iz Litvanije, San Marina, Bosne, Austrije, Albanije i Rusije imaju mnogo manje pravničkog iskustva, a sudija iz Turske nije imala ni jedan dan iskustva u pravnoj struci.

Đurišić najavljuje da će se ponovo kandidovati, vjerovatno i profesori Mitić, Vučinić i advokatkinja Čeđović.

"Svjestan sam da će me Vlada spriječiti da se predstavim Pravnom komitetu Savjeta Evrope i oprobam i pred

Evropom. No, kada bih odustao, ja bih dao pristanak diskriminaciji. Zato moja naredna kandidatura ima karakter protesta protiv diskriminacije u postupku izbora sudije Evropskog suda za ljudska prava pred Vladom Crne Gore, poručuje Đurišić.

Iz Vlade čute, a dužni su bili dati odgovore zašto nijesu na listu stavili makar one koji ispunjavaju uslove – Vučinića i Čeđovićevu, pa onda raspisali konkurs samo za još jednog kandidata. To su, prema tumačenju profesora Mitića, trebali da urade. Da li je to možda signal da 'čekaju' neke druge, provjerene kadrove? Drugo objašnjenje je da Vlada želi da pruži priliku najboljima. Ali, zašto se onda oni nijesu javili na prethodni konkurs koji su pomno pratili svi mediji?

Svjestan sam da će me Vlada RCG spriječiti da se predstavim Pravnom komitetu Savjeta Evrope i oprobam i pred Evropom. No, kada bih odustao, ja bih dao pristanak diskriminaciji, kaže Aleksandar Đurišić

U međuvremenu, cijela procedura se smučila i sudiji Vrhovnog suda dr Čedomiru Bogićeviću koji je uputio otvoreno pismo ministru pravde tražeći od njega da se izbor kandidata za sudije suda u Strazburu uredi zakonom, a ne običnom odlukom Vlade.

I Bogićević opominje ministra da uslovi za izbor sudije moraju odgovarati onima koji su propisani Konvencijom o ljudskim pravima.

"...ili se na temelju zakonske ovlasti treba precizirati što znače pojmovi 'priznati pravi stručnjaci' i da li se uopšte to može eksplicitno odrediti putem godina radnog staža", ocijenio je Bogićević.

N. RUDOVIĆ

AMBASADOR ISTVAN GYARMATI, DIREKTOR MEĐUNARODNOG CENTRA ZA DEMOKRATSku TRANZICIJU U BUDIMPEŠTI I BIVŠI DRŽAVNI SEKRETAR REPUBLIKE MAĐARSKE ZA PITANJA ODBRANE

Ne odlažite reforme

Vaše članstvo u NATO-u će ubrzo postati stvarnost. To znači i da će Crna Gora morati ozbiljno da porazmisli o zahtjevima koje NATO postavlja pred jednu zemlju vaših kapaciteta. Pokušaj da se nanovo izgradi ukupna vojna struktura bi bila skupa greška – Crna Gora mora pronaći jednu ili dvije oblasti koje će zaista biti od koristi – i za odbranu Crne Gore i za učešće u NATO-u. Što se tiče EU, to će biti mnogo dugotrajniji proces, koji zahtijeva mnoštvo reformi u svim oblastima ekonomije i društva. Te su reforme najprije u interesu Crne Gore, a to je mnogo značajnije od njihove uloge u procesu pristupanja EU – izjavio je za EIC Bilten ambasador **Istvan Gyarmati**, direktor Međunarodnog centra za demokratsku tranziciju sa sjedištem u Budimpešti i stručnjak za pitanja odbrane i evroatlantskih integracija.

- Crna Gora je veoma mala zemlja. Da li je to prednost ili mana u ovom procesu?

Ni jedno ni drugo. Bitno je pronaći način da se, uvezši u obzir vašu veličinu i kapacitete, prilagodite trenutno veoma teškoj situaciji u svijetu i Evropi.

- Vjerujete li da će EU ispuniti svoja obećanja i suditi o napretku zemalja zapadnog Balkana isključivo na osnovu njihovih pojedinačnih dostignuća (tzv. regata sistem) ili će sve te zemlje na kraju morati da čekaju jedna na drugu da bi u EU ušle kao paket?

Istvan Gyarmati

EU će ispuniti svoje obećanje – na kraju krajeva to je uvijek i činila, iako možda ne u onom smislu u kojem je to obećanje shvaćeno u nekim zemljama regionala. Svaka će zemlja biti ocjenjivana po sopstvenim zaslugama. Vjerujem da će se na kraju pristupanja i EU i NATO-u odvijati u manjim grupama – ne zato što EU i NATO tako žele, već zbog toga što će jedan broj zemalja dostići nivo razvoja neophodan za pristupanje otprilike u isto vrijeme.

- Po Vašem mišljenju, da li je zamor od proširenja još uvijek izražen u zemljama EU i da li bi to moglo usporiti dalja proširenja?

Taj je problem još uvijek veoma izražen, ali nije duboko ukorijenjen. U svakom slučaju, uzrok ovog problema nijesu zemlje zapadnog Balkana, već prvenstveno vlade zemalja članica EU i

način na koji su one same pristupile pitanju proširenja. Druge uzroke treba tražiti u ukupnoj atmosferi koja trenutno vlada u EU, kao i u kontroverzama oko potencijalnog članstva Turske. Sve su to pitanja koja će se postepeno prevazići, ali će za to trebati vremena i truda.

- Što bi sadašnje članice EU, Mađarska na primer, dobile članstvom zemalja zapadnog Balkana u EU?

Najprije, zaokružio bi se prostor EU, uspostavila bi se zona stabilnosti na južnoj i istočnoj granici evropske zajednice i proširilo zajedničko tržište roba, kao i tržište rada. Mađarska je posebno zainteresovana za ovo proširenje jer od njega zavisi budućnost naših granica, naša bezbjednost, status naših manjina u okolnim zemljama, kao i naša zajednička budućnost.

- Kako bi opisali situaciju u Mađarskoj nakon pristupanja EU? Što je vaša zemlja dobila, a što izgubila?

Nijesmo ništa izgubili, a dobili smo mnogo. Dobili smo stabilnost, veće mogućnosti da ostvarimo sopstvene interese na međunarodnom planu, stabilniji demokratski režim potpomognut reformama koje smo sproveli u periodu pristupanja i nakon toga, bolji pristup stranim tržištima, veće mogućnosti za značajne investicije kako za strani kapital u Mađarskoj, tako i za mađarski kapital u inostranstvu. Najzad, dobili smo otvoren pristup ogromnim količinama sredstava u raznim fondovima EU koji nam mogu pomoći da dalje razvijamo svoju ekonomiju i društvo.

- Poučeni mađarskim iskustvom, što bi preporučili Crnoj Gori na njenom putu ka EU i NATO-u?

Ne činite kompromise u pogledu reformi. Ne odlažite ih. Izgradite snažnu državu kojoj će interes njenih građana biti na prvom mjestu i borite se protiv korupcije svim raspoloživim sredstvima, bez trunke popuštanja.

TAKMIČITE SE SA SOBOM

- Kako vidite Crnu Goru u poređenju sa drugim zemljama zapadnog Balkana? Koje od država regiona trenutno najbolje stoji u pogledu integracija u EU i NATO?

Najbolje prolaze one zemlje koje uspiju da učine sve što je potrebno da ubrzaju reforme, a da to ne bude samo prazna priča već i da pokažu konkretne rezultate. Drugim riječima, da se ne trude da samo govore ono što EU i NATO žele da čuju, već da kreiraju i sprovedu stvarne reforme. Nema svrhe stalno se upoređivati i takmičiti sa drugima. Takmičite se sa sobom.

N.R.

KRISTOF BENDER, STRUČNJAK EVROPSKE INICIJATIVE ZA STABILNOST (ESI)

Dodajte gas kada vam savjetuju da usporite

stina je da je za male zemlje već izazov ispuniti neke standarde EU jer je njihov administrativni potencijal manji, ali imajte u vidu da je i državna zajednica Srbija i Crna Gora imala slab kapacitet na zajedničkom nivou – ocjenjuje **Kristof Bender**, stručnjak Evropske inicijative za stabilnost (ESI) koja je jedna od najpoznatijih think-tank organizacija u zemljama Evropske unije.

Bender je za *EIC Bilten* rekao da ostajanje u državnoj zajednici ne bi pomoglo po ovom pitanju, već suprotno.

"Ono što je nezavisnost donijela Crnoj Gori jeste to da ona sada ide svojim putem što je za nju mnogo lakše. Razlika između Crne Gore i Srbije je u tome što vaša država nije opterećena otvorenim pitanjima kao što su Mladić i pitanje Kosova. Crna Gora ima dobre relacije sa svima, već je parafirala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, a to je važan korak na putu u EU", kaže Bender.

Ekspert ESI-ja dodaje da je relativno optimističan kada je u pitanju Crna Gora, a to kaže jer uočava namjeru da se ide dalje.

Nijedna zemlja nikada nije bila pozvana da se pridruži EU. Ona treba da se bori za to i nekada da ignoriše savjete članica EU da uspori

"Sprovodenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju će biti relativno lako jer Crna Gora već ima niske carinske stope i malo industrije koja bi trebalo da bude zaštićena. Crnogorsko rukovodstvo ima neka iskustva u tome kako ići protiv zahtjeva međunarodne zajednice i boriti se za svoje interese. To je važno jer nijedna zemlja nikada nije bila pozvana da se pridruži EU. Ona treba da se bori za to i nekada da ignoriše

foto VIVESTI

Kristof Bender

savjete članica EU da uspori. U tome je, recimo, razlika između Crne Gore i BiH ili Albanije", ocjenjuje Bender.

On procjenjuje da Crna Gora, u poređenju sa svojim susjedima, "...ima dobre karte u svojim rukama i da relativno brzo može ići naprijed".

Povodom činjenice da su u izvještajima Evropske komisije glavne primjedbe stavljene na slabe administrativne kapacitete, Bender napominje da je jedna od lekcija iz prethodnih proširenja da one zemlje koje su imale slab administrativni kapacitet mogu profitirati od procesa pridruživanja EU. Ovim povodom, on navodi primjer Bugarske:

"Bugarska je počela pristupanje EU 1997. godine i tada je EU imala vizionarski pristup, dok je ova država u tom periodu bila u teškoj ekonomsko-socijalnoj krizi – prosječne plate su pale na 28 dolara u decembru 1996. godine, rasla je hiperinflacija i na kraju je valuta kolabirala. Bez obzira na to, sredinom 1997.godine, EU je odlučila da tretira Bugarsku na isti način kao što tretira i 10 istočnoevropskih zemalja komunističkog bloka. To je doprinijelo da se

administrativni kapacitet Bugarske poboljša za vrijeme procesa pridruživanja", ukazuje stručnjak ESI-ja.

On se ne slaže sa argumentom da prvo treba ojačati administrativne kapacitete, pa tek onda početi proces pristupanja.

"Upravo suprotno, proces pridruživanja je motor za reforme. Što prije počne, to bolje. Isto važi i za Crnu Goru u kojoj je sada, imajući u vidu situaciju prije referendumu, mnogo bolje nego što sam očekivao. Samo se sjetite da je prije referendumu mnogo posmatrača i diplomata bilo prilično zabrinuto što će se dešavati poslije, hoće li referendum proći glatko, pričalo se i da bi neke regije na sjeveru mogle proglašiti 'nezavisnost' od nezavisne Crne Gore, da bi moglo doći do otpora, da postoji mogućnost za nasilje...

Lekcija iz prethodnih proširenja je da one zemlje koje su imale slab administrativni kapacitet mogu profitirati od procesa pridruživanja EU

Postavljano je pitanje hoće li Crna Gora biti održiva ako se odvoji od Srbije, kako će to uticati na turizam, da li će dolaziti gosti iz Srbije, kako će se putovati u Srbiju... Sada vidićemo da su mnoge od ovih briga bile bezrazložne", ističe Bender.

On je poručio da je jasno da se na nekim segmentima mora raditi. "Novi Ustav treba da odluči kako će sada Crna Gora definisati sebe. Možda će neko reći da se previše vremena troši na to koji će biti službeni jezik, ali ja mislim, s obzirom da ima potpuno različitih stavova, da je normalno da to traje neko vrijeme. Demokratski procesi nekada iziskuju vrijeme", smatra Kristof Bender.

N.R.

Odbрана новинара и послједњи дани

Piše: Brano Mandić

Moglo je to da bude, recimo, Movako:

Tabadžija broj 1, maja 8. 2005. godine kupuje dnevne listove "Dan", "Pobjedu" i "Vijesti". Sunce sija, tabadžija kaveniše, zadovoljan je životom. Lako ga zamišljamo, kako lijeno lista horoskop, sport, politiku... Bliži se i referendum, a sunce nad Trebesom mami na kontemplaciju o društvenom trenutku u državnoj zajednici. Njega politika ne interesuje, kao, uostalom, i svakog normalnog dvadesetogodišnjaka. Dok Nikšićem, pretpostavimo i to, jezde kolone auta sa zastavama što se vraćaju sa neke svetkovine, njegova se glava ne vidi od novina. Razgoračio je oči, kao da čita sami CKL. Šta je to prikvalo njegovu pažnju? Naime, sve tri novine lažu da je on, R.P. iz Nikšića kralj staro željezo i da ga je policija strpala u aps.

"On će tebi da piše da si kralj staro željezo prije dvije godine!", obrusi gost iz Foče. "Da pišu o tvojoj "kriminalnoj prošlosti", kaže Fočak, isti onaj što je novinarima prije nekoliko dana pokazao srednji prst, baš vidno potresen za svoj rejting u društvu i mogućnost da neko posumnja u kriminogenezu njegovog držanja, garderobe i frizure

Cijepa novine, okreće se južno, prema Podgorici i viče: "osveta je moja!" Okreće se prema zapadu i skandira "ja-vi se za-pad!" Zamišlja kako mu masa aplaudira i kuraži ga na veliki poduhvat. To je bila prva reakcija, ne razmišlja o policiji, o načinu da se zaštiti, pobegne, traži advokate... Normalno je prvo pomisliti: novinari su krivi za to što policija laže.

Junak naših dana ide kući, uzima

šipku (simbol gomile starog gvožđa što ga je navodno kralj) i počinje da kuje pakleni plan, plemenit poput inkriminisanog metala. Mlađani R.P. iz NK zatim ulazi na www.cedem.cg.yu i bjesomučno lista njihova istraživanja javnog mnjenja. Nije naivčina, pažljivo bira žrtvu, "na najluće ide šance na najveće gradske zlice". Ono što traži i dobija:

"Vijesti" su novine kojima građani najviše vjeruju. Znači "Dan" i "Pobjeda" otpadaju, jer će im građani manje vjerovati. Neumitna logika

zločina već obuzima njegove moždine nesvikle na podle napade novinara – toliko drskih da prenose čak i zvanična policijska saopštenja.

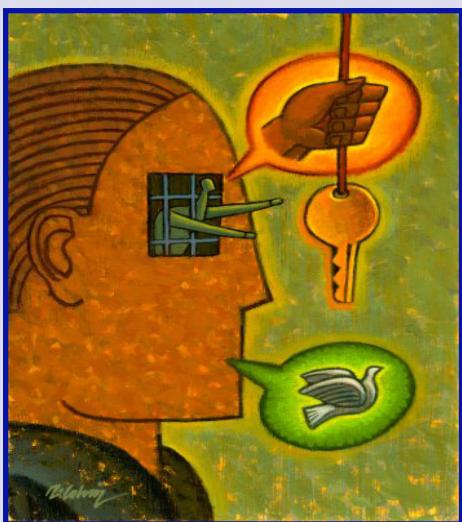
"Istamburati dopisnika Vijesti", pomisla naš junak i u toj mu misli, kao svetom Avgustinu molitvena noć, u trenutku prolaze dvije godine, odnosno osam godišnjih doba, stotinjak sedmica i 700 dana. Malo je u međuvremenu, istina, i trenirao. Razapeo je u svojoj sobi, neka bude u Straševini, (da bude još strašnije!), razapeo je dakle, crno-bijele fotke dopisnika "Vijesti" i gađao ih pikadom. Mnogo je ljut, u kontinuitetu. Njegov život naprsto staje, mali novinski tekst mu postaje opsesija. Svi oko njega primjećuju da nešto nije u redu. Postao je problem i kući i u školu, što

Mlađani R.P. iz NK zatim ulazi na www.cedem.cg.yu i bjesomučno lista njihova istraživanja javnog mnjenja. Nije naivčina, pažljivo bira žrtvu, "na najluće ide šance na najveće gradske zlice". Ono što traži i dobija: "Vijesti" su novine kojima građani najviše vjeruju. Znači "Dan" i "Pobjeda" otpadaju, jer će im građani manje vjerovati. Neumitna logika zločina već obuzima njegove moždine nesvikle na podle napade reportera toliko drskih da prenose čak i zvanična policijska saopštenja

se ono kaže. "700 dana bolujem, 700 dana tugujem", ječi N. Obrić sa starog kasetofona i krijeći mu duh dok radi trbušnjake. Hiljadu trbušnjaka i sklekova, bježanje u neku drugu realnost, što reče Golubović Kristijan, idol iz mladih dana.

Onda se u naletu sumnje povjerava. Nekome.

Neko mu kaže da se dopisnik u principu ne pita koliko pijan gaća. Pa ko se pita u "Vijestima", valjda glavni urednik? Bože sačuvaj, direktor se pita. Kako se zove, taj? Ivanović Željko.

Hm, mrzno li mu je ime... prošaputa mladić povrijedene časti.

Njegov kolega iz Foče, tabadžija broj 2, ne gubi vrijeme. Dolazi na SOS poziv "još sa jednim drugom", kano na krilima iste numere, te se njih troje instinkтивno slažu u osnovnu diverzantsku jedinicu – trojku.

Uostalom teorije i nastaju istraživanjem afektivnog ponašanja kreativnih ljudi. To što su crvene beretke, crne brigade, sekuritatea, četnici, ustaše, ETA, IRA i ostali, djelovali u trojkama – nastalo je na osnovu promatranja ogorčenih ljudi iz naroda što su se vjekovima borili protiv novinske klevete.

Dakle, "lijepa li je ova trojka" sastanči pod zlokobnim svijetлом petrolejke, u rembrantovskom svjetlu sobice nikšićkog pregrađa – i bira datum.

Najbolje je na 10 godina "Vijesti", iz više razloga. Ne moraju da se muče da prate žrtvu. Saznaju da će se slaviti u restoranu "Ribnica", a to je centar grada, dakle niko se neće nadati smjelom ataku, kao što se Turci nisu nadali da će Kenjo Stanković napasti na tvrdi Žabljak grad. U najboljoj crnogorskoj tradiciji odlučuju da jedan stavi fantomku jer su čitali da je tako bilo u ranijim slučajevima likvidacija i prangijanja.

"On će tebi da piše da si kraqo staro željezo prije dvije godine!", kaže gost iz Foče. "Da pišu o tvojoj kriminalnoj prošlosti", kaže Fočak, isti mladi gospodin što je novinarima prije nekoliko dana pokazao srednji prst,

Ipak, operativnim saznanjima ušlo im se u trag i priča je, na žal i bijes antiratnih profitera, okončana kao dolikuje pravoj državi, što Crna Gora i jeste. Novinarstvo je time dobilo veliki impuls i ohrabrenje – da nastavi sa istraživačkim radom. Policija ne samo da je bila efikasna nego je svakodnevnim obraćanjima javnosti pokazala koliko ozbiljno shvata zaštitu poslenika javne riječi

baš vidno potresen za svoj rejting u društvu i mogućnost da neko posumnja u kriminogenost njegovog držanja, garderobe i frizure. I sam R.P, pokazuje koliko mu je stalo da sačuva imidž mirnog momka: o tome svjedoče njegove izjave što ih policija tendenciozno predstavlja kao drske. "Još ču više da ga izbjem kada izadem", kaže R.P, već nadahnut da brzo izade. Mržnja prema Željku Ivanoviću ostaje, tako je to, kada se jednom Željko zamrzi to onda traje godinama. Nedao ti bog da zamrzis Željka, može da bude kao narodna.

Ali, ova se priča ne svršava poslovicom. Veče nakon napada, dva maloljetnika, opet iz Nikšića, odlučuju da se poigraju telefonom. Kucaju nasumice brojeve, zezaju se, da se tako prostački izrazimo. Dobijaju muški glas i namah prepoznaju karakterističnu portirsku dikciju. Promisle odakle bi taj portir mogao da bude... i u trenutku lucidnosti, shvataju da je to Luka iz "Vijesti". Hm, portiri su obično odani momci, razmišljaju mali filozofi sofisticiranog smisla za humor, sigurno je baš on prvi pritekao u pomoć pretučenom kolegi... To je samo misaona uvertira za zločestu repliku: "prebićemo i tebe k'a ti direktora". Tako to ide sa mladim generacijama kada im se omogući tehnička superiornost, ta se djeca danas rode s fakultetom, kao da su starali...

Ipak, ni oni nijesu bili dovoljno vješti da izbjegnu zaslужenu kaznu, ukor nastavničkog vijeća. Zahvaljujući

munjevitoj akciji crnogorske policije, gorepomenuti su otkriveni i u roku od svega nekoliko dana sprovedeni u prdekanu.

Istraga je u početku tapkala u mjestu i ukazivala da se radi o profesionalcima visokog ranga, kako je saopšteno iz policije. No, operativnim saznanjima ušlo im se u trag i priča je, na žal i bijes antiratnih profitera, okončana kako dolikuje pravoj državi, što Crna Gora i jeste. Novinarstvo je time dobilo veliki impuls i ohrabrenje da nastavi sa istraživačkim radom, jer policija ne samo da je bila efikasna već je svakodnevnim obraćanjima javnosti pokazala koliko ozbiljno shvata zaštitu poslenika javne riječi. Bez ijedne sumnjive karike u lancu operativnih objašnjenja, sa ekspresnim priznanjem gnusnog zlodjela, crnogorski novinari dobili su šansu da pišu i o nečem pozitivnom: pravovremenoj akciji države koja je stala u njihovu zaštitu.

Evropska unija, razumije se, cijelu je situaciju pratila sa velikom pažnjom i osim ishitrene izjave dr Judy Batt da joj "sve to miriše na organizovani kriminal", stari je kontinent nepodijeljen u mišljenju da se radi o bizarnom spletu okolnosti, "nerealnoj ambiciji" nekoliko mladića da doskoče pravnom poretku najmađe svjetske demokratije

Evropska unija, razumije se, cijelu je situaciju pratila sa velikom pažnjom i osim ishitrene izjave dr Judy Batt da joj "sve to miriše na organizovani kriminal", stari je kontinent nepodijeljen u mišljenju da se radi o bizarnom spletu okolnosti, "nerealnoj ambiciji" nekoliko mladića da doskoče pravnom poretku najmađe svjetske demokratije.

Naravoučenije: Volimo što smo novinari i osjećamo se sigurno.

Amin.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

PREDSTAVNICI CRNOGORSKOG CIVILNOG DRUŠTVA NA SEMINARU "MLADI ZA EVROPU" U SPLITU

Piše: Petar Đukanović

Region jugoistočne Evrope nesumnjivo ima evropsku perspektivu. O brzini integrisanja zemalja regiona u krajnjoj liniji odlučuje Evropska unija (EU), ali je najveća odgovornost na samom regionu.

EU može pomoći zemljama da brže napreduju ka evropskom cilju, a hoće li one iskoristiti tu podršku zavisi od njih samih i njihove ozbiljnosti u procesu neophodnih reformi koje otvaraju put ka EU. Najveći problem zemalja jugoistoka Evrope jeste nedovoljno jaka i nekonsolidovana demokratija, koju prati nepostojanje vladavine prava, što ih čini krhkim sistemima nespremnim za funkcionisanje u evropskim okvirima.

Za sve države jugoistočne Evrope, regionalna saradnja je jedan od ključnih preduslova za ulazak u EU. Formiranje Savjeta za regionalnu saradnju, koji početkom 2008. godine zamjenjuje Pakt za stabilnost jugoistočne Evrope, novi je impuls za zemlje regiona i mogućnost za njihovo veće angažovanje u procesu evropskih integracija. Ovim Savjetom se pruža šansu zemljama zapadnog Balkana da uzme veće učešće u određivanju

Mladi zapadnog Balkana na margini procesa evropskih integracija

prioriteta reformi ali i punu odgovornost za svoju sudbinu u prisutnosti EU. Samo visok stepen regionalne saradnje među zemljama jugoistočne Evrope može donijeti stabilnost i ekonomski rast. Ekomska saradnja jeste značajno unaprijeđena Sporazumom CEFTA 2006 i ona ostaje neophodan ali ne i samodovoljan uslov za uspješnu regionalnu saradnju.

U tom smislu, nezavršen proces suočavanja sa prošlošću predstavlja jednu od ključnih prepreka. Činjenično utemeljena i cijelovita slika prošlosti je od suštinske važnosti za razvoj saradnje u regionu. Zaboravljanje i minimiziranje ratnih zločina umjesto izvođenja pred lice pravde svih koji su ih počinili, značilo bi odbijanje mogućnosti za regionalnu saradnju bez pitanja koja prijete da se otvore. Na drugoj strani, jasno je da su bez regionalne saradnje zemlje jugoistočne Evrope osudene na marginalizaciju u političkom, ekonomskom i kulturnom smislu. Jedina mogućnost koja im preostaje jeste da jedna drugoj pomognu u razvoju i tako postanu spremne da se uključe u socio-političke i ekonomske tokove u EU.

To su zajednički zaključci učesnika seminara „Mladi za Evropu“ (Youth for Europe) održanog u Splitu od 10. do 16. septembra 2007. godine u organizaciji JEF Austrija, koji se bavio pitanjima regionalne saradnje i evropskih integracija na zapadnom

Balkanu sa posebnim akcentima na ulogu i mogućnosti mladih iz regiona da budu aktivnije uključeni u proces približavanja regiona EU.

U okviru šire rasprave na seminaru većina učesnika je ocijenjivala da Crna Gora ima velike mogućnosti da relativno brzo dođe do članstva u EU ukoliko iskoristi potencijal koji ima kao mala zemlja koja se relativno lako može uređiti u funkcionalnu demokratiju sa slobodnim tržistem. Sa druge strane,

Bilo je i mišljenja da EU ne bi mnogo izgubila u slučaju da Crnu Goru primi u članstvo iako ona nije ispunila sve neophodne uslove koji se od nje traže. EU zapravo ne gubi ništa pristupanjem Crne Gore koja je dovoljno mala da ni izdaleka ne bi mogla značajnije poremetiti ravnotežu unutar EU. Na žalost, to ne mora biti dobro i za Crnu Goru

mogla su se čuti i mišljenja da upravo činjenica da je Crna Gora sićušna i relativno nevažna sa aspekta uticaja na tržiste EU, kao i na druge dimenzije njenog funkcionisanja, može biti neprilika za Crnu Goru. Bilo je i mišljenja da EU ne bi mnogo izgubila u slučaju da Crnu Goru primi u članstvo iako ona nije ispunila sve neophodne uslove koji se od nje traže. EU zapravo ne gubi ništa pristupanjem Crne Gore koja je dovoljno mala da ni izdaleka ne bi mogla značajnije poremetiti ravnotežu unutar EU. Na

žalost, to ne mora biti dobro i za Crnu Goru. Na osnovu takvih zaključaka bi se lako moglo pretpostaviti da EU neće biti suviše stroga u ocjenjivanju Crne Gore i njenog napretka na putu ka EU, što nije iznenadujuće. Zapravo, gotovo niko od učesnika seminara nije čuo za nedavna dešavanja u Crnoj Gori, poput napada na nezavisne novinare i prisaka različitih vrsta na predstavnike civilnog društva. Dešavanja te vrste, koja direktno podrivaju demokratsko društvo i njegove osnovne vrijednosti, zaslužuju snažniju reakciju Evrope, koja bi na taj način, pokazala stvarnu zainteresovanost za prilike u Crnoj Gori. Iako može zvučati grubo, Crnoj Gori je izgleda potrebna izvjesna doza spoljašnjeg pritiska da bi se ova, još uvijek nedovoljno razvijena demokratija, polako uzdigla na noge. Izostanak odnosno blage reakcije na najnovija dešavanja u Crnoj Gori loš su signal za sve one koje se bore za uspostavljanje demokratije u crnogorskom društvu, a ujedno nažalost ohrabrujući za sve one kojima uređena i demokratska država iz određenih razloga ne odgovara.

Veliki zajednički problem svih zemalja regiona predstavlja i nedostatak posvećenost razvitku potencijala, prvenstveno u domenu ljudskih resursa, dakle mladih ljudi, njihovih sposobnosti, znanja i energije. Mladi, kao značajan, ali nedovoljno prepoznat kapacitet ovih zemalja, nijesu motivisani, niti uključeni na odgovarajući način u proces evropskih integracija u gotovo cijelom regionu. A, upravo će oni biti neposredni "uživaoci" svih

Crnoj Gori je izgleda potrebna izvjesna doza spoljašnjeg pritiska da bi se ova, još uvijek nedovoljno razvijena demokratija, polako uzdigla na noge. Izostanak reakcije na najnovija dešavanja u Crnoj Gori loš je signal za sve one koje se bore za uspostavljanje demokratije u crnogorskom društvu, i ohrabrujući za sve one kojima uređena i demokratska država iz određenih razloga ne odgovara

posljedica EU integracija, kako dobrih, tako i onih loših.

U tom smislu njihova nedovoljna uključenost, zajedno sa marginizacijom njihove uloge u važnim društvenim dešavanjima šteti uspjehu procesa evropskih integracija. Društva zemalja jugoistočne Evrope morala bi uložiti više truda u razumijevanje potreba mladih i stvaranje uslova za njihovu veću mo-

tivisanost i uključenost u one aspekte reformi društva koji su njihovom znanju i sposobnostima adekvatni.

Proces približavanja zemalja regiona EU predstavlja jednu od najsveobuhvatnijih reformi kroz koju su ova društva ikada prolazila. To postavlja i velike zahtjeve pred društva zemalja regiona i traži uključivanje širokog raspona ciljnih grupa koje treba informisati i motivisati da budu aktivni učesnici ovih procesa.

Upravo zato, jedan od zajedničkih zaključaka učesnika seminara „Mladi za Evropu“ je da je pravovremeno informisanje i motivisanje mladih ljudi da participiraju u procesu

evropskih integracija od ogromne važnosti. Oni će biti, i to se ne smije zaboraviti, neposredni korisnici rezultata i posljedica procesa evropskih integracija. Kao građani svojih država mladi će donositi odluku o tome da li su za ili protiv ulaska u EU kada se na referendumu o tome bude odlučivalo. Neki od njih će svoju profesionalnu karijeru vezati za sfere u kojima će djelovati kao kretori politika i donosioci odluka, službenici javnih službi i ustanova, pokretači javnog mnjenja.

Zato je sveobuhvatno, pravovremeno i sistematsko informisanje mladih o prirodi, zahtjevima i potrebi njihovog aktivnog učešća u procesu približavanja EU neophodan uslov uspjeha samog procesa i njegovog istinskog uspjeha.

Autor je stalni saradnik CGO-a i generalni sekretar JEF Crne Gore

CRNU GORU ČEKA USVAJANJE REZOLUCIJE O PRIHVATANJU CILJEVA IZ EVROPSKE POVELJE O OSNOVNIM SOCIJALnim PRAVIMA RADNIKA, TE ZAKON O POTVRĐIVANJU EVROPSKE SOCIJALNE POVELJE

Piše: Emil Kriještorac

Polazeći od stava da bi centar sveukupne evropske politike trebalo da bude građanin, Evropska unija (EU) od ekonomskog i političkog, polako postaje i socijalni projekat. Promocija borbe protiv socijalne isključenosti, konkretizovana u Lisabonskoj socijalnoj agendi i u nizu drugih dokumenata, smatra se legitimnim područjem interesa EU. Proces kojim se elaborira navedeni interes naziva se modelom otvorene koordinacije (*Open method of coordination*, OMC). Upravo iz tog razloga, a za vrijeme predsjedavanja Velike Britanije Evropskom unijom, u jesen 2005. godine je zaključeno da je do 2010. godine neophodno da građani Evrope dobiju "...socijalnu Evropu sa novim radnim mjestima i novim šansama za sve".

Imajući u vidu da su temeljna socijalna prava i ciljevi koji se odnose na socijalnu politiku (i koji se moraju postići), kao i mjere koje se u tu svrhu primjenjuju, definisani u Ugovoru o EZ, Crna Gora i zemlje iz okruženja bi trebalo da u narednom periodu razmotre usvajanje Rezolucije o prihvatanju ciljeva iz Evropske povelje o osnovnim socijalnim pravima radnika. Osim ovoga, Crna

Za ljudski i dostojanstven život

Gora bi trebalo da razmotri i usvajanje Zakona o potvrđivanju Evropske socijalne povelje, Dodatnog protokola Evropskoj socijalnoj povelji, Protokola o izmjenama Evropske socijalne povelje i Dodatnog protokola Evropskoj socijalnoj povelji kojim se uspostavlja sistem kolektivnih žalbi.

U EU je sve počelo još 80-tih godina prošlog vijeka kroz razvijanje svijesti o socijalnim problemima unutar Evrope. Tome su posebno doprinijele tri činjenice: integriranje tri, tada relativno siromašne države – Grčke 1981. godine, te Španije i Portugalije 1986. godine; veliki uticaj političke ljevice; te posebno aktivni mandat Jasquesa Delorsa kao predsjednika Evropske komisije od 1985. godine. Velika zastupljenost socijalne politike u tom periodu uočljiva je i u njenoj uključenosti u najznačajnije političke dokumente kojima su prvenstveno garantovana osnovna socijalna prava radnika. Usvajanjem

tzv. Socijalnog poglavlja uvedene su tri glavne promjene: proširene su nadležnosti Zajednice u socijalnim pitanjima, uvedena je kvalifikovana većina prilikom odlučivanja o pitanjima iz oblasti zdravstvenog osiguranja, uslova za rad, informisanja i konsultovanja, jednakih mogućnosti, te većeg priznavanja i proširivanja uloge i prava socijalnih partnera.

Međutim, ranih 90-tih se u evropskoj politici prepoznaju dva suprotstavljenja trenda. Prvo, u kon-

U novoj fazi izgradnje EU, posebno obilježenim Ugovorom iz Amsterdama koji je stupio na snagu 1999. godine, naglašena je potreba kontinuirane izgradnje socijalne Evrope. Pri tome je najviše došla do izražaja zaokupljenost ljudskim kapacitetima u smislu kvaliteta i prirode zapošljenosti, što je naglašeno novim poglavljem o zapošljavanju u pomenutom Ugovoru iz Amsterdama

EVROPSKA SOCIJALNA POVELJA

Socijalna politika EU se zasniva i na Evropskoj socijalnoj povelji (usvojenoj u Savjetu Evrope, Torino, 18. 10. 1961. godine) i na Povelji EU o osnovnim socijalnim pravima radnika (usvojena 1989. godine) koja utvrđuje minimalne norme prava i daje osnovne elemente socijalne politike EU, nabrajajući osnovna prava radnika zaštićena u komunitarnom pravu. Istovremeno je postavljena i čvrsta granica širenja kompetencija EU ustanovljavanjem principa supsidiarnosti u pogledu socijalne politike. Naime, politička tijela EU zastupaju globalne, uopšteno formulisane ciljeve, kao što su oni iz pomenute Lisabonske socijalne agende (usvojena 2000. godine), a odnose se na povećanje stope zapošljenosti, smanjenje siromaštva i socijalne isključivosti. Iz Brisela se potom formulisu samo kvantitativni indikatori za praćenje ostvarenja ovih i sličnih ciljeva, a zatim se svake dvije godine rade pregledi performansi svih zemalja članica, uz analizu razloga eventualnih odstupanja. Jednostavno, ideja je da se ovakvim političkim pritiskom utiče na ujednačavanje politika država članica i to kroz ugledanje na najbolje i najuspješnije primjere.

tekstu globalne hegemonije neoliberálnih ideja o znatnom snižavanju "neproduktivnih" državnih troškova, kao i naglaska na "radikalnoj" makro-ekonomskoj politici koja će navodno izlječiti evropsku recesiju, EU je definisala matrihtske ekonomske kriterijume koji su postavili preduslove za smanjenje socijalnih prava u EU.

Sa druge strane, u novoj fazi izgradnje EU, posebno obilježenim Ugovorom iz Amsterdama koji je stupio na snagu 1999. godine, naglašena je potreba kontinuirane izgradnje socijalne Evrope. Pri tome je najviše došla do izražaja zaokupljenost ljudskim kapacitetima u smislu kvaliteta i prirode zapošljenosti, što je naglašeno novim poglavljem o zapošljavanju u pomenutom Ugovoru iz Amsterdama.

Snažnije evropske integracije

U preporuci Evropskog savjeta iz 1992. godine ističe se kako EU uočava da su socijalna isključnost i rizik od siromaštva postali dominantni u posljednjih desetak godina, te da države članice moraju priznati osnovno pravo svakog građanina na adekvatna sredstva i socijalnu pomoć koja bi doprinijela da svi građani Evrope žive na ljudski i dostojanstven način. U Ugovoru iz Amsterdama se po prvi put uvodi mandat za akciju EU u borbi protiv socijalne isključivosti kao i za promociju uključnosti: "To čini mogućim promociju uključenosti ranjivih grupa izvan konteksta politike zapošljavanja. To se zasniva na priznanju da, iako rad ostaje glavno sredstvo participacije za većinu ljudi, direktno ili indirektno, kao pojedinci ili porodice, postoje mnogi načini na koje ljudi mogu biti isključeni iz ekonomskog, civilnog i institucionalnog društva" (European Communities, 1999:9).

Početkom 90-tih godina doprinijele su integrativnom pristupu pitanjima siromaštva i socijalne isključenosti. U preporuci Evropskog savjeta iz 1992. godine ističe se kako EU uočava da su socijalna isključenost i rizik od siromaštva postali dominantni u posljednjih desetak godina, te da države članice moraju priznati osnovno pravo svakog građanina na adekvatna sredstva i socijalnu pomoć koja bi doprinijela da svi građani Evrope žive na ljudski i dostojanstven način. U Ugovoru iz Amsterdama se po prvi put uvodi mandat za akciju EU u borbi protiv socijalne isključivosti kao i za promociju uključnosti: "To čini mogućim promociju uključenosti ranjivih grupa izvan konteksta politike zapošljavanja. To se zasniva na priznanju da, iako rad ostaje glavno sredstvo participacije za većinu ljudi, direktno ili indirektno, kao pojedinci ili porodice, postoje mnogi načini na koje ljudi mogu biti isključeni iz ekonomskog, civilnog i institucionalnog društva" (European Communities, 1999:9).

Nova faza je započela i na Lisabonskom sastanku 2000. godine, kada su se članice EU obavezale da će raditi na novom strategijskom cilju u sljedećoj deceniji kako bi EU "...postala sposobna za održivi ekonomski razvoj i veću socijalnu kohe-

ziju. Postizanje toga cilja zahtijeva strategiju usmjerenu ka modernizaciji evropskog socijalnog modela, investiranje u ljudе i borbu protiv socijalne isključivosti" (European Communities, 2000; Begg i Bergham, 2002). Na taj način se po prvi put u

Sa jedinstvenim evropskim aktom (SEA), socijalna i ekonomska kohezija postaju osnove integracije, a sa Ugovorom iz Maastrichta, cilj EU postaje ostvarivanje visokog nivoa zapošljenosti i socijalne zaštite, kao i podizanje nivoa i kvaliteta života

novom milenijumu bilježi proširenje interesa EU sa makroekonomske politike i politike zapošljavanja prema široj oblasti socijalne politike.

Napominjemo da socijalna politika EU ne predstavlja jedinstven sistem, već uskladjuje različite nacionalne sisteme socijalne politike i utvrđuje opšte standarde kojih se države članice moraju pridržavati. Oblasti koje spadaju u ovako definisanu socijalnu politiku EU su socijalna zaštita, zapošljenost, uslovi života i rada, stručno osposobljavanje, kolektivno pregovaranje, sloboda udruživanja radnika, participacija radnika u upravljanju, te informisanje i konsultovanje radnika.

Pravni osnov socijalne politike je sadržan u Ugovoru o EU, a organ koji sprovodi pomenutu politiku je Evropska komisija. Savjet ministara donosi zajedničke mјere koje se uglavnom odnose na ostvarivanje ove saradnje. Sa jedinstvenim evropskim aktom (SEA), socijalna i ekonomska kohezija postaju osnove integracije, a sa Ugovorom iz Maastrichta, cilj EU postaje ostvarivanje visokog nivoa zapošljenosti i socijalne zaštite, kao i podizanje nivoa i kvaliteta života.

Autor je polaznik IV generacije Škole evropskih integracija i visoki funkcijonjer Narodne stranke

INSTITUCIJE

Unutar Evropske komisije za socijalnu politiku je zadužena Opšta uprava za zapošljavanje i socijalna pitanja čiji su prioriteti: zapošljavanje, usavršavanje tržista rada, socijalna kohezija i socijalna zaštita i ravnopravnost polova.

Privredni i socijalni odbor kao savjetodavno tijelo EU zastupa interes poslodavaca, sindikata, te interese subjekata koji se bave tim pitanjima. Odbor daje mišljenje pri donošenju propisa koji regulišu ovu oblast. Takođe, važnu ulogu ima i Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja Evropskog parlamenta.

Odbor za zapošljavanje je osnovan odlukom Savjeta 2000. godine na osnovu člana 130 Ugovora o EZ i ostvaruje važnu ulogu u sprovođenju Evropske strategije zapošljavanja. Iste godine je osnovan i Komitet za socijalnu zaštitu koji ima savjetodavni status i cilj da podstakne saradnju Evropske komisije i država članica u osavremenjavanju i usavršavanju sistema socijalne zaštite. U skladu sa Ugovorom, svaka država članica EU i Komisija će imenovati po dva člana pomenutog Komiteta.

Piše: Svetlana Laušević

Zato što želim svoja prava! Zato što želim da pokažem ono što znam! Zato što želim da pomognem drugima! Očigledno je da se veliki broj mlađih nalazi van ove zemlje. Mladi ljudi koji su u svojoj punoj mentalnoj i fizičkoj snazi su otišli u potragu za ljepšim mjestom za život i tako osiromašili ovo društvo po svim osnovama. Ipak, oni su ta pokretačka snaga koja bi sa domaćom podrškom mogla da obogati ovo društvo i omogući da se zajedno krene u stvaranje jedne nove i moderne evropske Crne Gore.

Vizne olakšice će dobro doći svima onima koji imaju mogućnosti da putuju po Evropi. Na putovanjima bi se mogli upoznati sa načinom života i rada, a pozitivna iskustva bi mogli prenijeti u svoju zemlju. To je dobar način da se iz prve ruke upoznamo sa vrijednostima Evrope, da se upoznamo sa poštovanjem procedura i zakona. Imala sam priliku da vidim i osjetim Evropu i da možda dio tih evropskih vrijednosti i pravila prenesem u Crnu Goru.

Riješila sam da jedan dio teksta posvetim konkurentskom dvojcu u evropskoj geografiji. Znate ono kada vas pitaju da nabrojite neke evropske gradove, a vi krenete sa "Pariz, London ... (nekako uvijek tim redoslijedom, ne znam zašto). Ili, kada mi mlađi maštamo, pa u kolonu "poželjnih" gradova za život nekako uvijek stavimo ova dva grada... Većini naših državljanina

Zašto želim da budem građanka Evrope?

su to još uvek nedostižne destinacije, standard je nizak, pa tako o ovim evropskim prijestonicama govorimo kao o egzotičnim destinacijama.

Obožavam Pariz. U vrijeme tamošnjeg boravka, učila sam francuski jezik i bila oduševljena svime što ima veze sa Francuskom. Vrhunac je bio kada sam prvi put došla u Pariz i kada sam osam dana provela na njegovim ulicama (ne, nijesam bila beskućnik, imala sam vrlo simpatičan smeštaj u samom centru). I svaki put kada bih otisla, obuzimalo bi me neopisivo uzbudjenje i želja za otkrivanjem. Nevjerovatno je to što sam uvijek imala potrebu da ponovo obiđem mjesta koja sam posjećivala. Tako mi je ostajalo malo vremena za nešto novo. Ipak, stizala sam. Grad mi je darovao energiju, a ja sam je crpjela bez poštede.

Slažem se sa tvrdnjom moje prijateljice koja kaže da je Pariz grad u kojem ste u svakom trenutku okruženi ljepotom. Ljudskom, arhitektonskom i svakom drugom. Pariz je grad prefinjenog ukusa i francuskog šarma, ali i grad sa velikim socijalnim razlikama i problemima.

Uprkos stalnom razmišljanju o Francuskoj i eventualnom životu na njenoj teritoriji, dogodilo se da odem u zemlju o kojoj nikada nijesam razmišljala na taj način. Čak me ni moji nezasiti avanturičko-turistički porivi nijesu previše vukli ka Ostrvu. Pa ipak, desio mi se život u Londonu.

Na Ostrvo sam došla sa predrasudama o Britancima i ponosna na svoje kontinentalno nasljeđe. I bila sam jako kritična. Opravdano, s obzirom na svekolike frustracije vezane za prilagodavanje UK standardima (ONI MORAJU BITI RAZLIČITI!). Vremenom, počela sam da uvidam da je sve to OK. Energija i otvorenost Londona su uticali na moju tolerantnost. Za nekoliko mjeseci, čini mi se, bitno sam promijenila pogled na svijet. London je lijep

skoro kao i Pariz, ima otvoren duh, prima strano kao svoje i nesebično dijeli sve ono što ima. Volim da kažem da je London znatno manje engleski, nego što je Pariz francuski. Opsjednutost svojim nacionalnim bićem, čini mi se, već ispostavlja račune s druge strane La Manša.

Pariz je ljepota. London su kosmopolitizam, finansije i tolerancija. Pariz je Evropa. London je Ostrvo. Pariz je uživanje u samom sebi, London je uživanje sa ostalima... Valja živjeti i doživjeti oba grada. Uostalom, kakve god da su razlike, tu je Eurostar koji ih fantastično povezuje. Zato, vizu u pasoš, pa na noge lagane.

Ali, to nijesu jedini gradovi s kojima sam bila oduševljena.

Pariz je ljepota. London su kosmopolitizam, finansije i tolerancija. Pariz je Evropa. London je Ostrvo. Pariz je uživanje u samom sebi, London je uživanje sa ostalima...

Naravno, tu je ... Beč.

Prema statističkom zavodu Evropske unije Eurostat, Beč je 2005. godine još više izgradio svoje mjesto u vrhunskoj grupi najbogatijih evropskih regija. Velika oblast Beč se po bruto regionalnom proizvodu po glavi stanovnika nalazi na četvrtom mjestu i to poslije Londona, Luksemburga i Brisela (unutar Evropske unije). Ovu visoku poziciju Beč dijeli sa Parizom i Stokholmom.

U Beč sam prvi put bila prije samo nekoliko mjeseci. Putovanje kroz Grad muzike počelo je baš tamo gdje je i trebalo – u Kući muzike (Haus der Musik).

Možda sam se najviše zadržala u ulici Karntner Strasse, bečkoj Hercegovačkoj. Ona zaista liči na Hercegovačku, ali je daleko življaa. Vjerovatno

zbog mnogobrojnih nacionalnosti koje tuda prolaze. A, na kraju ulice vas čeka pomalo zastrašujuća katedrala Sv. Stefana (Stephansdom). Nimalo topla, ali ništa manje interesantna, privući će vas da uđete unutra, čak iako nijeste vjernik. Pa, kada uđete, vi odlučite u što ćete da vjerujete. Da li u to da ste se upravo prošetali holivudskim Bullevarom Zvijezda ili se, ipak, nalazite u centru Beča!

A da život u Beču ne doživljavaju svi na isti način, pokazala je činjenica da su nam se neki Austrijanci, koji tu nijesu rođeni, požalili kako ne osećaju pripadnost ovom gradu, dok su drugi iskazivali svoje zadovoljstvo što mu pripadaju.

Još jedno mjesto u centru koje se pokazalo veoma živim je plato kod Skupštine grada (Rathausplatz) koji se nalazi preko puta Burgtheater-a. Tu ćete, prolazeći pored štandova sa nacionalnom hranom mnogih zemalja, zaista osjetiti mješavinu svih nacionalnosti.

A u prilog tome da ovo može biti i pravi odmor ide i činjenica da je temperatura u Austriji nešto niža nego u našoj zemlji, pa je samim tim mnogo prijatnije. Ne izgleda kao da je kraj juna, već više podsjeća na proljeće. Moj recept za jedno opušteno popodne – kupiti namirnice u prodavnici i izabrati dobro mjesto u parku gdje se može prijatno sjesti i napraviti sendvič. Uživaćete u činjenici da ste se na kratko iskrali iz gradske gužve i uštedjeli koji euro, time što nijeste kupili gotov sendvič u centru grada.

Upoređivati ga sa Parizom i Londonom – to je nešto besmisleno, Beč je priča za sebe. Nemoguće ga je opisati jednom riječju, osim možda...

harmonija, koja u njemu vlada oduvijek.

Moje putovanje se nastavilo dalje prema nezaobilaznoj i veoma primamljivoj Holandiji. Iako je kišovita, zemlja lala je ispunila sva moja očekivanja.

Ostaje mi samo da se nadam da će jednog dana moja prijateljica iz Beča, Pariza ili Londona pisati o evropskoj Crnoj Gori s ovolikim divljenjem kao ja pišem o ovim svjetskim prijestonicama. Budućnost ove zemlje je u Evropi, ali samo na način da prvo Evropu dovedemo ovdje

Amsterdam je jedan od centara evropske kulture: od pozorišnih predstava do uličnih performera, od bioskopa i koncertnih sala do predivnih antikvarica u muzejskoj četvrti. Većina pozorišta je u okolini trga Leidseplein, gotovo na nekoliko koraka jedan od drugog. Amsterdam je pravi grad za živu svirku – od klasične muzike i opere do noćnih džez klubova i uličnih koncerata. U ljeto se u najljepšem amsterdamskom parku – park Vondel – održavaju koncerti na otvorenom.

Amsterdam posjeduje raznovrsni noćni provod, kao i svaka prijestonica. Većina događaja je skoncentrisana u okolini Leidsepleina gde se nalazi i Stadsschouwburg (Gradski teatar), ali i mnoštvo kafea, restorana, bioskopa, kazino, teatar Lido.

To je grad raznolikosti u kojem srećno žive sve nacionalnosti. Dio grada koji je posvećen umjetnosti (kao muzej Van Goga) je nešto što taj grad čini veoma vrijednim, a isto tako dio koji je

prepušten potpunoj zabavi je jednostavno nezaobilazan za sve njegove posjetioce.

Caffe shop-ovi nijesu ono što bi na prvi pogled zaključili jednostavnim prevodom sa engleskog! U Holandiji je, kao što sve već vjerovatno upoznati, dozvoljena prodaja malih količina marihuane, a caffe shoppovi su mjesta u kojima se ta prodaja obavlja legalno. Zabranjeno je prodavanje marihuane osobama mlađim od 18 godina. Teške droge su strogo zabranjene! Ne zaboravite da je fotografisanje u Red Light Districtu zabranjeno. U slučaju da ipak pokušate da napravite neki snimak, ljutito lupanje sa druge strane izloga će vas podsjetiti na pravila ponašanja.

Ukratko, Amsterdam je opuštenost, zabava, raznolikost, umjetnost...

Iskustvo koje sam stekla je nezamjenljivo – vidjeti velike gradove, vidjeti toliko ljudi raznih nacionalnosti na jednom mjestu, vidjeti kako mladi ljudi tamo žive, slobodno se kretati kroz čitavu Evropu, ili živjeti u jednoj državi a raditi u drugoj... Osjetiti Evropu!

Evropska unija će jednog dana prigrli i našu zemlju. Ostaje mi samo da se nadam da će jednog dana moja prijateljica iz Beča, Pariza ili Londona pisati o evropskoj Crnoj Gori s ovolikim divljenjem kao ja pišem o ovim svjetskim prijestonicama.

Budućnost ove zemlje je u Evropi, ali samo na način da prvo Evropu dovedemo ovdje.

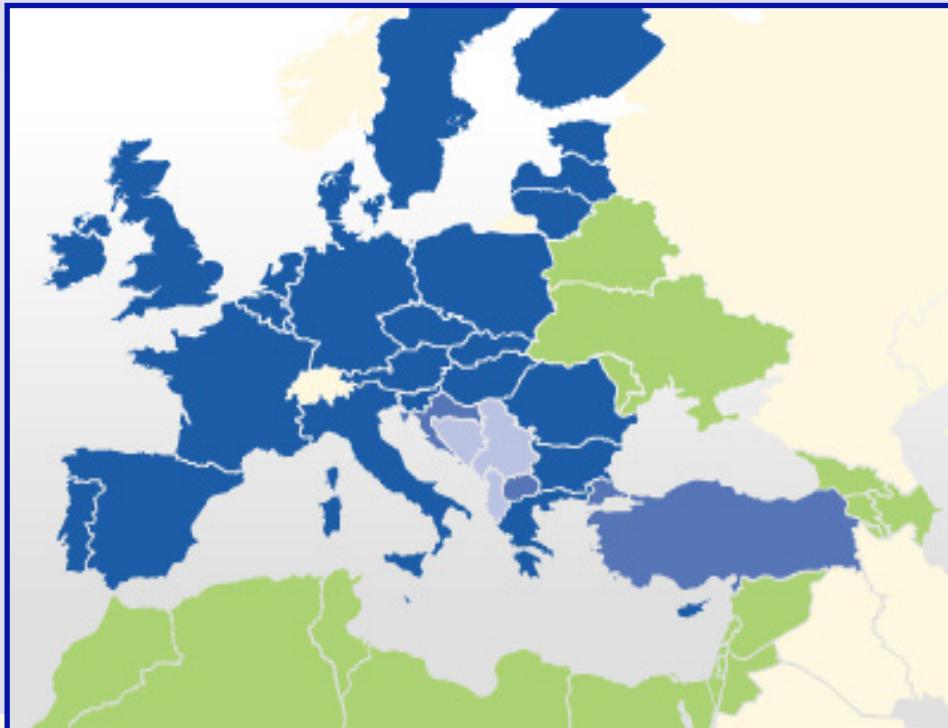
Autorka je polaznica IV generacije Škole evropskih integracija, studentkinja Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore i saradnica Evropskog pokreta u Crnoj Gori

NOVA SUSJEDSKA POLITIKA EU ZA SARADNJU SA ZEMLJAMA IZ OKRUŽENJA KONCENTRISANA JE NA PITANJA ENERGIJE I IMIGRACIJA

EU traži partnerе

Evropska unija pokušava da unaprijeđi odnose sa zemljama u susjedstvu, posebno u oblastima ekonomske saradnje, energije i migranata. Predstavnici istočnih i južnih partnera EU su se tim povodom okupili na posebnoj konferenciji u Briselu želeći da definišu budući pristup saradnji.

Evropska susjedska politika (European Neighbourhood Policy – ENP) je stupila na snagu 2004. godine sa ciljem da učvrsti veze između EU i njenih susjeda kojima ne nudi perspektivu – članstvo. ENP obuhvata 16 zemalja na jugu (Alžir, Egipat, Jordan, Izrael, Liban, Libiju, Maroko, Siriju, Tunis, Zapadnu obalu i Obalu Gaze) i istoku EU (Jermenija, Azerbejdžan, Bjelorusiju, Gruziju, Moldaviju i Ukrajinu).

Decembra 2006. godine, Evropska komisija je predložila unapređenje ENP-a u ENP+. Novi Evropski instrument susjedske politike i partnerstva (European Neighbourhood and Partnership Instrument – ENPI) je uspostavljen 2007. godine kao inte-

grisani fond za promociju saradnje, a uspostavljene su i nove kreditne mogućnosti u Evropskoj investicionoj banci (EIB). Novi instrument bi trebalo da posluži za promociju dubljeg ekonomskog razvoja, stabilnosti i dobre uprave u evropskom okruženju. Međutim, iako se ENP obično predstavlja kao alternativa proširenju, nedostaje joj upravo ona ključna "šargarepa" kojom se podstiče sprovođenje bolnih reformi – perspektiva članstva.

Konferencija o ENP-u je održana 3. septembra 2007. godine u Briselu. Tim povodom su po prvi put okupljeni predstavnici (na ministarskom nivou) iz EU i svih zemalja okruženja na istoku i jugu Evrope. Komesar za spoljne odnose EU, Benita Ferrero-Waldner je izjavila da je glavni cilj konferencije bio da posluži kao "...vježba u pažljivom slušanju" među partnerima. Ona je naglasila da EU želi da ojača svoju susjedsku politiku, posebno u oblastim ekonomske saradnje, energije, migracije i tehničke pomoći.

Prema njenim riječima, EU je posebno zainteresovana za bližu saradnju u oblasti trgovine, a tu bi Unija mogla da ponudi sveobuhvatne ugovore o slobodnoj trgovini i veliki

ŠANSA ZA STUDENTE I RADNIKE

Prema programu Evropske komisije, EU bi uskoro trebalo da uspostavi jednostavnije, jeftinije i brže vizne procedure za poslovne ljudе, vladine službenike, studente i naučne radnike iz zemalja u okruženju. EK vjeruje da bi najveći dio prepreka u ovoj oblasti mogao biti prevaziđen fleksibilnijim pristupom procedurama koje EU već dozvoljava.

"Nastavićemo da insistiramo da naše države članice postepeno uvođe posebne vizne režime za olakšano kretanje stanovnika u graničnim područjima i otvaranje zajedničkih aplikacionih centara. Takođe želim da naglasim osnivanje novog fonda za stipendije studentima i profesorima iz zemalja obuhvaćenih ENP-om, a za njih je već pripremljeno 1000 mesta na univerzitetima širom EU", izjavila je Ferrero-Waldner.

EK je predložila novi sistem Partnerstava o mobilnosti koji bi ubrzo trebalo da stupa na snagu u zemljama okruženja. Cilj je da se da se zajedničkim snagama pristupi rješavanju problema imigracije. Ovim programima se predviđa istovremeni rad na suzbijanju ilegalne imigracije u EU, ali i na otvaranju mogućnosti za legalnu migraciju iz trećih zemalja ka EU. Tražimo da matične zemlje ozbiljno shvate pitanja readmisije i da rade na stvaranju održivih radnih mesta i pristojnih uslova rada. Sa svoje strane, EU nudi znatno pojednostavljivanje pristupa tržištima rada zemalja članica putem radnih kvota, kratkoročnih radnih viza i praktičnih instrumenata kojima bi se povezala potražnja i ponuda na tržištu rada EU.

stepen integracije u unutrašnje tržište EU, ukoliko su partneri iz okruženja spremni da preduzmu značajne reforme. Takođe, energetska pitanja su od velike važnosti za ENP. Ona pomaže EU da postigne određeni nivo energetske sigurnosti. Program saradnje sa zemljama u okolini Crnog mora koji uključuje i neke od EU članica i zemalja kandidata je jedan od primjera takve saradnje. Bilateralni ugovori su već potpisani sa Ukrajinom, Azerbejdžanom i Marokom, a EU se nuda da će postići sličan dogovor i sa Egiptom i Alžirom.

Između ostalog, EU je ponudila i povoljne vizne režime za zemlje u okruženju. Cilj Komisije je da u isto vrijeme suzbije ilegalnu imigraciju i stvari povoljnije uslove za legalan ulazak i rad državljana susjednih zemalja. U tom smislu, predloženo je uvođenje "...partnerstava o kretanju ljudi" koje bi omogućilo građanima partnerskih zemalja dobijanje radnih dozvola i dozvola boravka u EU.

Konačno, nova ENP nudi značajniju finansijsku pomoć onim zemljama iz okruženja koje pokažu rezultate u unaprjeđivanju vladavine prava. Njome se predviđa i mogućnost korišćenja fondova EU kako bi se obezbijedili veći krediti u drugim međunarodnim institucijama, poput EIB. Nova ENP predviđa dva nova mehanizma: infrastrukturni program i program javne uprave (Neighbourhood Infrastructure Facility – NEI, Governance Facility – GF). Cilj infrastrukturnog programa je da kroz fonde EU omogući zemljama iz okruženja pristup većim svotama novca u drugim međunarodnim finansijskim institucijama kako bi se obezbijedila dovoljna finansijska podrška za ublažavanje troškova tranzicije. Očekuje se da će ovi programi stupiti na snagu do kraja godine.

U međuvremenu, novo istraživanje Eurobarometra pokazuje da građani EU sve manje misle na svoje susjede. Više od polovine ispitanika (54%) tvrde da uopšte nijesu zainteresovani za ono što se dešava zemljama u okruženju. Ovaj procenat je bio niži prethodne godine – 48%.

NIŠTA BEZ ČLANSTVA?

Ministar inostranih poslova Portugala Luis Amado istakao je da ENP nije "...tek jedna zastarjela politika", već "...istinski evropski projekat". Prema njegovim riječima, neophodno je uzeti u obzir politička dešavanja u svijetu, poput terorističkog napada 11. septembra. "Evropa mora preispitati svoj odnos prema susjedima u ovom svjetlu", rekao je Amado. Njemački državni sekretar Gunter Glosler se složio sa ovim stavom naglasivši da je za vrijeme njemačkog predsjedavanja u EU (u prvoj polovini 2007. godine) ENP bila jedan od glavnih prioriteta. On je podvukao značaj politike uslovljavanja i dodao da će unaprijedena ENP biti od velike koristi zemljama u okruženju, ali da će njen stvaran efekat umnogome zavisiti od brzine i kvaliteta reformi u ovim zemljama.

Međutim, mnoge zemlje iz evropskog susjedstva su nezadovoljne nivoom saradnje koji im nudi EU, posebno one koje bi sebe mnogo radije vidjele kao potencijalne kandidate za članstvo.

Ukrajinski ambasador u EU Roman Shpek ističe: "Ne možemo prihvati ENP kao adekvatnu osnovu za odnose između Ukrajine i EU. Mi smo voljni da saradujemo, ali samo kroz instrument koji prepoznaje Ukrajinu kao integralni dio Evrope".

Ministar inostranih poslova Moldavije, Andrei Stratan se složio sa kolegom iz Ukrajine: "Priredlozi EK na ovoj Konferenciji o jačanju ENP-a su veliki korak naprijed, ali su još daleko od naših očekivanja".

Njihove ambicije za ulazak u EU su okvirno podržale i Velika Britanija i Poljska.

Njihovo znanje o ENP-u je takođe zanemarljivo: čak 80% tvrdi da nikada nije čulo za ovaj program.

Predsjednik EK, Jose Manuel Barroso je rekao da su značajni napor neophodni da bi se susjedska politika EU unaprijedila "...kako od strane EU, tako i od njenih partnera". Naglasio da će zaključci sa ove konferencije svakako pomoći EU da "definiše buduće korake unutar ENP u narednih nekoliko godina".

Ferrero-Waldner je na konferenciji predstavila program susjedske politike koji podrazumijeva "...viziju ekonomski integrisane zone koja bi obuhvatala čitavu EU i njene najbliže evropske i mediteranske partnerne: zona u kojoj roba, usluge i kapital slobodno protiču otvarajući nove mogućnosti za sve".

"Mogućnost integracije u unutrašnje tržište EU je ogromna šansa i najsnažnija poruka do sada od strane EU. Znam da su naši susjadi svjesni mogućnosti koje im ova ponuda pruža – tržište od 500 miliona potrošača koje se otvara. Važno je, međutim, da se prisjetimo i ostalih prednosti ENP-a: pomoći u podizanju administrativnih kapaciteta, stabilnije poslovno okru-

ženje i rast stranih investicija", istakla je Ferrero-Waldner.

Ona je naglasila i neke od neophodnih koraka koji moraju biti preduzeti kako bi se ovaj proces olakšao i postigli pravi rezultati.

"Želimo da postavimo osnovu za zaključivanje sveobuhvatnih trgovinskih ugovora, koji bi prevazišli minimum predviđen carinskim olakšicama i uspostavili saradnju na dubljem nivou: u oblastima usluga i investicija. Moramo biti sigurni da svi proizvodi – od gradevinskih projekata do igračaka, krompira ili lijekova – uključujući i one proizvode koji su od strateške važnosti za naše susjede – zaista mogu nesmetano ući na naše tržište, a da ih ne zaustave ni fito-sanitarne, ni bezbjednosne, ni tržišne inspekcije", izjavila je Ferrero-Waldner.

Prema njenim riječima, ENP predstavlja radikalnu promjenu u načinu na koji se EU odnosi prema najbližim susjedima i prijateljima u okruženju. "Ova Komisija je u potpunosti posvećena pretvaranju ove vizije u stvarnost", zaključila je ona.

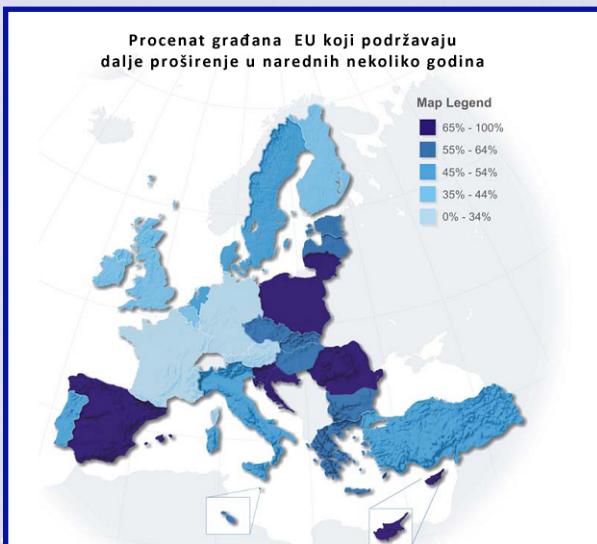
Vera ŠČEPANOVIĆ

POSLEDNJE ISPITIVANJE EUROBAROMETRA O STAVOVIMA EVROPLJANA PREMA EU

Ponovo raste podrška proširenju

U poređenju sa rezultatima istraživanja javnog mnjenja pred posljednje proširenje EU u januaru 2007. godine na Bugarsku i Rumuniju, podrška politici proširenja EU je porasla sa 46 na 49%, prema rezultatima posljednjeg istraživanja Eurobarometra sprovedenog širom EU. U isto vrijeme, protivljenje proširenju je znatno opalo: sa 42% na 39%. No, još uvijek je možda zabrinjavajuće da je pozitivan stav prema budućim proširenjima mnogo zastupljeniji u zemljama koje su i same nedavno pristupile EU, dok su "stare članice i dalje skeptične".

Prosječna podrška proširenju dočiže oko 68% u dvanaest država članica koje su pristupile EU od 2004. godine, dok je ta brojka u EU15 43%. Najveći entuzijazam za proširenje pokazuju Poljaci (76%), zatim Litvanci (68%), Slovenci i Rumuni (67%). Među EU15, dalje proširenje uživa najveću podršku u Španiji (65%), Grčkoj (56%) i Švedskoj (52%). Na drugom kraju spektra nalazi se Luksemburg, gdje manje od jedne trećine ispitanih podržava proširenje (25%), zatim Austrija (28%) i

Francuska (32%). Što se tiče zemalja koje su trenutno u procesu proširenja, podrška Hrvatskoj (72%) daleko premašuje podršku Turskoj u daljem proširenju EU (50%).

Stav koji građani zauzimaju u pogledu proširenja je direktno povezan sa njihovim godinama i stepenom obrazovanja, tvrdi se u izvještaju, pri čemu najmladi ispitanici i oni koji su dostigli najviši stepen obrazovanja iskazuju najveći stepen podrške proširenju.

Kada je riječ o podršci samom članstvu u EU, broj građana EU koji vjeruju da je članstvo njihove zemlje u evropskoj zajednici pozitivna stvar – 57% – je najviši od 1994. godine. Članstvom u EU najzadovoljniji su Holandani (77%), Irci (76%) i Luksemburžani (74%). Jedino je u Velikoj Britaniji značajnije zastupljen negativan stav prema EU – 30% Britanaca vjeruje da je članstvo u EU loše za njihovu zemlju.

Sa druge strane, izvještaj ukazuje i na priličan pad podrške EU u zemljama koje su joj nedavno pristupile – posebno u Slovačkoj, Bugarskoj, Sloveniji i Letoniji, što pokazuje da se oduševljenje javnosti povodom ulaska u EU znatno smanjuje uslijed straha da će uticaj nacionalnih aktera biti manji unutar EU.

Što se tiče dvije zemlje sa statusom

kandidata koje trenutno pregaraju o pristupanju, rezultati su sljedeći: podrška pristupanju EU je znatno viša u Turskoj (52%) nego u Hrvatskoj (29%). Uvjerenje da će članstvo u EU donijeti mnoge prednosti je snažnije u Turskoj (62%). Samo 43% Hrvata misli to isto za svoju zemlju, dok je 48% onih koji misle da članstvo neće donijeti nikakva poboljšanja.

Da se Evropska unija postepeno oporavlja od krize povjerenja njenih građana pokazuje i porast podrške evropskim institucijama. U prosjeku, procenat onih koji vjeruju Evropskoj komisiji (EK)

je porastao sa 48% od prošle godine na sadašnjih 52%. Izuzetak je Velika Britanija gdje manje od 30% ispitanika ima povjerenja u EK, dok joj 42% ne vjeruje. Slično je i u zemljama kandidatima: tek 36% u Hrvatskoj i 22% u Turskoj

No, još uvijek je možda zabrinjavajuće da je pozitivan stav prema budućim proširenjima mnogo zastupljeniji u zemljama koje su i same nedavno pristupile EU, dok su "stare članice i dalje skeptične"

vjeruje EK, dok 49% hrvatskih i 37% turskih građana nema povjerenja u nju. Mnogi ispitanici u Turskoj nijesu bili sigurni što da kažu, pa je opciju "ne znam" odabralo čak 41% građana. U poređenju sa prethodnim istraživanjem povjerenje u EK, u ovim državama, je opalo za čitavih 10%.

Slično prolazi i Evropski parlament (EP): u Hrvatskoj 39% ispitanika ima povjerenja u ovu instituciju, dok im 47% građana ne vjeruje. U Turskoj, 24% vjeruju EP, 38% nema povjerenja u EP, a 38% ni ne zna što bi odgovorilo.

Pripremila: V. ŠĆEPANOVIĆ

Broj građana EU koji vjeruju da je članstvo njihove zemlje u evropskoj zajednici pozitivna stvar – 57% – je najviši od 1994. godine

SAVJET EVROPE JE PRIPREMIO PRVI IZVJEŠTAJ O ISPUNJAVANJU OBAVEZA KOJE JE CRNA GORA PREUZELA 11. MAJA 2007. GODINE

Država ograničava lokalnu samoupravu

Razvoj istinske lokalne demokratije je prioritet za Crnu Goru. Zakonski okvir još nije zadovoljavajući..., ističe se u nacrtu prvog izvještaja Sekretarijata Komiteta ministara Savjeta Evrope o ispunjavanju obaveza koje je Crna Gora preuzeila prijemom u članstvo SE 11. maja 2007. godine.

U ovom dokumentu koji će uskoro biti ozvaničen, Savjet Evrope ocjenjuje da zabrinjava što predložena ustavna rješenja predviđaju samo pravo lokalne uprave da koristi državnu imovinu.

"Kompetencije lokalne uprave su ograničene", piše u dokumentu u kojem se navode primjeri da su obrazovanje, primarna zdravstvena zaštita i socijalna politika u nadležnosti Republike.

Za civilno društvo je rečeno da se posljednjih godina polako razvija u organizovanu strukturu sa brojnim asocijacijama i institucijama u svim sektorima koji su od interesa za javnost.

"Ipak, paradoks civilnog društva koje je prisutno u svim institucijama,

Ističe se da problem na polju medija "...ostaje jaka zavisnost od različitih lokalnih i međunarodnih grupa koje mogu da utiču na uređivačku politiku"

kao i u većini evropskih država, je da je veoma pasivno i skoro odsutno iz ključnih debata u vezi sa Ustavom, korupcijom, privatizacijom... To je djelelimično zbog pretjerane politizacije društva koje je prošlo kroz dug period pripreme za nezavisnost, zbog slabih institucija sa kojima bi trebalo da se nadopunjue i specifičnog fenomena nagomilavanja funkcija (civilno društvo, partije, ekonomski interes), naglašava se u dokumentu.

Dodaje se da treba unaprijediti suštinska rješenja o ljudskim i manjin-

Savjet Evrope

skim pravima, ojačati mehanizme njihove zaštite i sprovesti preporuke GRECO-a, posebnog tijela Savjeta Evrope za borbu protiv korupcije.

"Učvršćivanje nezavisnog i efikasnog pravosuđa ostaje glavna briga i centralno pitanje razvoja crnogorske demokratije. Uspjeh reforme pravosuđa nije samo u kompletiranju neophodnog zakonskog okvira i kvaliteta sudija, već i u efikasnom i modernom funkcionisanju ostalih ključnih oblasti pravosudnog sistema kao što su tužilaštvo, policija...", ističe se u dokumentu.

"Predstavnici svih državnih organa za borbu protiv korupcije napominju da je potrebno poboljšati izgradnju kapaciteta institucija kako bi se poboljšala njihova sposobnost da spriječe korupciju, sa posebnim naglaskom na pravljenje šema za zaštitu onih koji prijavljuju korupciju", piše u nacrtu izvještaja SE.

Za SE je nesporna potreba jačanja institucionalnog kapaciteta "...što može biti učinjeno uspostavljanjem posebne organizacije za istrage krivičnih djela korupcije u Ministarstvu unutrašnjih poslova".

Iz SE upozoravaju i da sprovođe-

Učvršćivanje nezavisnog i efikasnog pravosuđa ostaje glavna briga i centralno pitanje razvoja crnogorske demokratije

nje zakona ostaje slabo za što je glavni razlog nedostatak ljudskih resursa, kao i da je potrebno razjasniti status interno raseljenih Roma sa Kosova.

"Malo je nade da će doći do kompromisa u vezi sa službenim jezikom i crkvom zbog kojih će se vjerovatno ići na referendum. Ipak, Ustav neće rješiti problem za značajan dio stanovništva koji ne priznaje nezavisnu Crnu Goru, a to može biti izazov za dugoročnu stabilnost Crne Gore", ocjenjuje se u dokumentu.

Ističe se da problem na polju medija "...ostaje jaka zavisnost od različitih lokalnih i međunarodnih grupa koje mogu da utiču na uređivačku politiku".

"Drugo pitanje je završetak transformacije RTCG u istinski javni servis, odnosno poboljšanje procedure za izbor Savjeta RTCG", ocjenjuje se u nacrtu izvještaja.

N.R.

**VODIČ ZA RAZUMIJEVANJE POJMOVA I KOVANICA
KOJIMA NAJČEŠĆE BARATAJU SAMO ONI KOJI SE
PROFESIONALNO BAVE EU INTEGRACIJOM**

U institucijama Evropske unije (EU) i u medijima koji se bave poslovima EU često se koriste tzv. "eurožargon" – riječi i izrazi koje samo oni razumiju. Eurožargon nerijetko može biti vrlo zbumujući za širu javnost, pa je to i razlog da isti približimo onima koji istim još nisu ovladali.

Absorption (absorptive) capacity: Apsorbcijski kapacitet. Najčešće označava mogućnost zemlje da primi finansijsku pomoć i efikasno je iskoristi. Zemlje u razvoju to obično nijesu u stanju uraditi. Na primjer, zemlja primi novčanu pomoć koja bi svoj djeci trebala omogućiti pohađanje osnovne škole, ali zbog manjka učiteljskog kadra, nedovoljnog broja škola i slabog upravnog aparata, novac se ne može u kratkom roku utrošiti za ostvarenje cilja kojem je namijenjen. Stoga, najprije treba obrazovati učitelje, izgraditi školske zgrade i unaprijediti efikasnost državne administracije. Preduzimanjem takvih mjera, unaprijediće se apsorpcioni kapacitet zemlje.

Acceding – country: Zemlja pristupnica. Radi se o zemlji kandidatkinji koja je ispunila sve kriterije iz Kopenhaga i dovršila pregovore o pristupanju Uniji.

Acquis communautaire: Acquis communautaire ili Pravna tekovina. To je francuski izraz koji u osnovi znači "EU onakva kakva jeste", drugim riječima, podrazumijeva

Eurožargon

prava i obaveze koje imaju zemlje članice. "Acquis" čine svi ugovori i zakoni Evropske unije, zatim deklaracije, rezolucije, međunarodni sporazumi o pitanjima EU, kao i presude Evropskoga suda. Čine ga i akcije koje zajednički preduzimaju države članice u području pravosuđa i unutrašnjih poslova te zajednička spoljašnja i bezbjednosna politika. "Prihvatanje acquis-a" stoga znači prihvatanje Unije upravo onakve kakva jeste. Zemlje kandidatkinje moraju prihvati "acquis" prije pristupanja Uniji i pravo Unije učiniti dijelom svog nacionalnog zakonodavstva.

Agenda: U doslovnom značenju izraz znači "ono što treba učiniti". Uglavnom se odnosi na skup tema koje treba raspraviti na nekom sastanku, ali ga političari koriste i u žargonu kako bi označili "stvari koje žele postići".

Anti-trust: EU nastoji garantovati pošteno i pravedno tržišno "takmičenje" na jedinstvenom tržištu, kao i osigurati takmičenje trgovачkih društava, a ne njihovo spajanje u velike kompanije. Pravni propisi EU iz tog područja zabranjuju ugovore među kompanijama koji bi ograničili konkurenčiju (npr. tajne ugovore između kompanija koji bi doveli do namjernog povećanja cijena određenih proizvoda) i zloupotrebe firmi koje imaju dominantan položaj na tržištu. Ta su pravila poznata kao "anti-trust" zakonodavstvo. Komisija ima znatna ovlašćenja u zabrani antikonkurentskih aktivnosti, kao i ovlašćenja kažnjavanja onih poduzeća koja su prekršila antikonkurentsko ponašanje.

**NEVLADINE ORGANIZACIJE
U EVROPSKOJ UNIJI**

**THE EUROPEAN
LAW STUDENTS'
ASSOCIATION
(ELSA)**

Evropsko udruženje studenata prava (ELSA) je međunarodna, nezavisna, nepolitična i neprofitna organizacija koju čine i kojom upravljaju studenti ili nedavno diplomirani mladi pravnici koji su pokazali interesovanje za pravo i posvećenost međunarodnim temama i problemima.

Njena vizija je pravedan svijet u kojem postoji poštovanje ljudskog dosta- janstva i kulturnih razlika, a misija unapri- jedenje obrazovanja iz oblasti prava, razvijanje uzajamnog razumijevanja i promocijanje društvene odgovornosti studenata prava, kao i mladih pravnika.

ELSA je kao osnovne ciljeve definisala:

- Stvaranje prilika studentima prava i mladim pravnicima da uče o drugim kulturama u duhu kritičkog dijaloga i naučne saradnje;
- Omogućavanje studentima prava i mladim pravnicima da steknu profesionalne vještine i iskustvo;
- Podsticanje studenata prava i mladih pravnika da djeluju za dobro društva u cjelini.

Studenti prava iz Austrije, Mađarske, Poljske i Zapadne Njemačke osnovali su ovu organizaciju 1981. godine. Danas je ELSA najveća svjetska organizacija studenata prava i zastupljena je u preko 200 pravnih fakulteta u 36 zemalja širom Evrope, sa članstvom od preko 30,000 studenata i mladih pravnika. Ova rastuća mreža mladih ljudi ima članove i posmatrače u Austriji, Belgiji, Bugarskoj, Češkoj, Hrvatskoj, Danskoj, Estoniji, Finskoj, Francuskoj, Njemačkoj, Mađarskoj, Islandu, Irskoj, Italiji, Kazahstanu, Letoniji, Litvaniji, Malti, Crnoj Gori, Norveškoj, Holandiji, Rusiji, Srbiji, Slovačkoj, Sloveniji, Španiji, Švedskoj, Švajcarskoj, Turskoj, Ukrajini i Ujedinjenom Kraljevstvu.

ELSA sarađuje i sa studentskim organizacijama širom svijeta, kao što su to recimo ILSA u Sjevernoj Americi, ALSA u Japanu, ALSA u Australiji, ALSA u Južnoj Africi i AEJCI iz Obale Slonovačke.

Više informacija o ovoj organizaciji možete pročitati na www.elsa.org.

Priredila: Paula PETRIČEVIĆ

EVROPSKI POKRET U CRNOJ GORI NASTAVLJA SA SPECIJALISTIČKIM PROGRAMIMA OBULE

Vlada za Evropu

Evropski pokret u Crnoj Gori, u saradnji sa njemačkom fondacijom Friedrich Ebert i Vladom Crne Gore, nastavio je realizaciju programa "Vlada za Evropu", specijalističkog programa usavršavanja u oblasti evropskih integracija za profesionalno osoblje različitih mistarstava Vlade Crne Gore.

U okviru ovog programa, od 14. do 16. septembra organizovan je seminar pod nazivom "Uvod u istorijat i pojmove evropskih integracija – institucije, osnove pravnog i ekonomskog sistema EU", u Kumboru.

Trodnevni skup je okupio ugledna akademска и дипломатска имена из земље и региона, а бавио се темама које се тичу процеса европских integracija do i od 60-tih, institucijama Evropske unije, актуелним пitanjima која се односе на западни Balkan, као и многим другим sadržajima, indirektno i direktno vezanim za proces inte-

gracija i mjesto i ulogu Vlade u ovim procesima.

Sam program je zasnovan na iskustvima i programu "Škole evropskih integracija", koji zajedno godinama sprovode Centar za građansko obrazovanje, Centar za razvoj nevladinih organizacija, Evropski pokret u Crnoj Gori i FOSI ROM, ali je zbog specifičnosti polaznika i polaznica iz Vlade modifikovan i prilagođen njihovim potrebama.

Jugoistočna Evropa i EU "Program razvoja lidera"

Stalna saradnica CGO-a i polaznica Škole evropskih integracija **Maja Vujašković** će ove godine učestvovati u "Programu razvoja lidera".

Ovaj program inicirali su prvi put 2006. godine Evropski koledž (College of Europe) u Brižu i TRANSFUSE asocijaciju sa ciljem da pomognu reformske procese u zemljama jugoistočne Evrope kroz razvoj mladih lidera prvenstveno iz tog regiona, ali i ostatka Evrope i SAD koji žele da aktivno učestvuju u kreiranju budućnosti njihovih država. Za evropsku budućnost ovog regiona potreban je razvoj efikasnih struktura građanskog društva, ali i političko, ekonomsko i bezbjednosno integriranje u euroatlanske strukture. Program je osmišljen sa vjerovanjem da su motor uspješnog nastavka tranzisionih procesa upravo kvalifikovani

mladi profesionalci sa međunarodnim iskustvom.

Program traje godinu dana i ima za cilj usvajanje novih znanja o EU i njenim odnosima sa regionom jugoistočne Evrope, ali i razvoj liderских i profesionalnih vještina učesnika. Zajedno sa kolegama iz regiona, Maja Vujašković, učestvuje od 16.-30. septembra u radu ljetne akademije u Berlinu, kojom ovaj program počinje. Akademija uključuje i praktične treninge iz oblasti pregovaranja i upravljanja projektima.

Sljedeće godine, u okviru studijskog boravka u Brižu, u Belgiji, učesnici će posjetiti i institucije EU i NATO-a. Pored toga, tokom jednogodišnjeg perioda, učesnici će saradivati na realizaciji projekata iz oblasti evropskih integracija u njihovim zemljama.

Mladi federalisti jačaju svoje kapacitete

Na seminaru „Dani treninga 2007.“ održanom od 26. do 29. avgusta u belgijskom gradu Brižu okupilo se više od 20 mladih ljudi sa prostora čitave Evrope koji su tom prilikom predstavljali nacionalne sekcije pan-evropske organizacije JEF Europe (Mladi evropski federalisti).

Seminari su organizovani sa ciljem da se pomogne izgradnja kapaciteta ovih sekcija, a posebno u dijelu obuke njihovih predstavnika u organizovanju i sprovođenju različitih vidova aktivnosti usmjerjenih ka promociji ideja i vrijednosti federalizma.

Trening je bio prilika i da učesnici steknu osnovne vještine koje su potrebne za upravljanje projektima, organizovanje raznih oblika uličnih akcija, ali i vještine u komunikaciji sa medijima. Pored toga, ojačana je i saradnja između različitih sekcija, a bilo je i riječi o konkretnim projektima aktivnostima.

JEF Crne Gore je predstavljao **Petar Đukanović**, generalni sekretar.

Osnovan Centar za evro-atlantske politike (CEAP)

Centar za evro-atlantske politike (CEAP) je novoosnovana nevladina organizacija čija je vizija Crna Gora kao članica EU.

Misija CEAP-a je promovisanje evropskog puta i zastupanje evropskih vrijednosti u Crnoj Gori.

- Osnovni ciljevi CEAP-a su:
- podizanje nivoa svijesti javnosti o procesu evro-atlantskih integracija, ljudskih i manjinskih prava, ravoja demokratije i vladavine prava, te promocija "evropskog" puta Crne Gore;
- doprinos razumijevanju procesa integracija u javnosti kroz objektivno i precizno izvještavanje o evro-atlantskim politikama i procesu pridruživanja;
- pozitivno uticanje na process pridruživanja Crne Gore evroatlanskih strukturama kroz istraživanje u analizu;
- pružanje podrške razvoju i jačanju medija u Crnoj Gori kroz povezivanje profesionalnih novinara na lokalnom i regionalnom nivou;
- edukacija novinara
- promovisanje evroatlantskih politika kroz objavljivanje analitičkih tekstova, publikacija, organizovanje seminara, okruglih stolova i panel diskusija.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

from Economics, Law and Psychology to explain human decisions under uncertainty more effectively and to better design institutional responses. The Uncertainty-School is jointly hosted by the Max Planck Institutes at Jena, Berlin and Bonn, and the Psychology and Economics Departments of the FSU, Jena. International Partners are the Department of Psychology of Indiana University, Bloomington and the Center for Rationality at the Hebrew University, Jerusalem.

Outstanding candidates are invited to apply for doctoral fellowships in economics, law and psychology. Applicants are required to hold a Diploma, a Masters Degree or a State Exam with honors in one of the abovementioned disciplines or an equivalent degree in a related discipline.

Fellowships start on Feb. 1, 2008 and include funding for up to 3 years. Research will be conducted in English at either Jena, Berlin or Bonn. Besides the summer school, dedicated to providing a sound knowledge in the neighboring disciplines, doctoral fellows will be benefit from the academic training and intellectual life at the participating institutions.

Program details and the online application form are provided at www.imprs.econ.mpg.de/application. Applications have to be submitted online and should include a CV, transcripts, a letter of interest and 2 letters of recommendations.

Both Max Planck Society and Friedrich Schiller University are committed to improving the opportunities for women in the sciences and particularly encourage them to apply.

Deadline for applications is **Nov 1, 2007**.

The International Max Planck Research School on Adapting Behavior in a Fundamentally Uncertain World (IMPRS Uncertainty), at Planck Institute of Economics, Kahlaische Strasse 10, 07745 Jena Germany

imprs@econ.mpg.de, www.imprs.econ.mpg.de

strong articulation between educational programmes and research activities.

The Master is addressed to the educational training of a new professional profile – the general manager in philanthropy and social entrepreneurship – in its various facets, in relation to the institutional field of reference:

- Program officer in cultural and grant-making foundations, whose professional skills are evaluating proposals, defining operational strategies and management practices as well as enhancing partnerships with private and public institutions, both in cultural issues and in social welfare policies;
- Project manager, in corporate foundations and in venture philanthropy organizations in companies (national and multinational) and business firms practicing Corporate Social Responsibility; as well as in NGOs and NPO which develop the concern for social entrepreneurship.
- The aim of the Master is to form professional profiles capable of dealing with the challenges that globalization has generated over the last decades.

Modules:

- Religions and Philanthropy: traditions, practices and anthropological contexts
- History of Philanthropy in Europe and in the United States: comparative aspects
- Legal Aspects: Foundations and Philanthropic institutions-
- Social Entrepreneurship, Civil Society and Sustainable Development
- Financial Management, Human Resources and Governance of non profit organizations
- Welfare Systems, Social Justice and Social Inclusion
- Biomedical research – Health Care and Philanthropy International cooperation and Global Civil Society – NGOs and NPOs
- Communication and Cultural Process

Timing:

First Semester: February the 4th June the 30th 2008
Internship: September the 1st December the 19th 2008

Second Semester: January the 12th April the 30th 2009

Final thesis: May–Mid June 2009

The number of students admitted is limited to 25. The contribution for each student enrolled is 6,500 euros.

Fellowships and free enrolment fees will be made available to some of the selected students, according to a ranking that will be published in the web site.

More details available on www.misp.it

Contact: MISP – Prof. Giuliana Gemelli

c/o Dipartimento di Discipline Storiche

Piazza San Giovanni in Monte, 2

40124 Bologna – Italy

ph. +39-(0)51.2098106

fax +39-(0)51.585890

MA IN INTERNATIONAL STUDIES IN PHILANTHROPY AND SOCIAL ENTREPRENEURSHIP

The programme aims to contribute to educational excellence by providing postgraduate training in a field which is at present under-represented in the framework of the European higher education system, while it is comparatively well-established in the US universities. The specific focus is based on Human and Social Sciences, but the programme develops also technical aspects related to management and legal issues, as well as a

EUROPEAN MASTERS IN LIFELONG LEARNING: POLICY AND MANAGEMENT

The European Commission offers scholarships for 3rd country (non-EU) students and scholars.

The deadline for Erasmus Mundus scholarship applications is **31 December 2007**.

For non-EU students

For each student the scholarship amounts to 21,000 Euro per academic year. This includes 10 monthly grants of 1,600 Euro and a fixed amount of 5,000 Euro for fees, travel expenses, relocation costs, etc. For courses lasting two years, the student receives double this amount, i.e. 42,000 Euro.

For non-EU scholars

The amount of an average scholarship for scholars is 13,000 Euro. This includes three monthly grants of 4,000 Euro and a fixed amount of 1,000 Euro for travel and expenses.

For application forms, please contact the Consortium Office at mall@dpu.dk

For European students

The Consortium providing the European Masters in Lifelong Learning: Policy and Management offers partial scholarships towards the cost of tuition for highly qualified European students. The scholarship amounts to a total of EUR 8000 for the two-year programme.

For more information, please visit www.lifelonglearningmasters.org/site.aspx?p=67

DOCTORAL PROGRAM IN ECONOMICS, LAW AND PSYCHOLOGY

The International Max Planck Research School on Adapting Behavior in a Fundamentally Uncertain World (Uncertainty-School) combines approaches

EIC Bilten je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert.

Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC bilten je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

Urednik: Nedeljko Rudović; Uredivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: mr Vera Šćepanović

Njegoševa 36 / I Tel / fax: 081 / 665 – 112, 665 – 327 E-mail: eicbilten@cgo.cg.yu

EIC Bilten možete preuzeti na www.cgo.cg.yu